

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre ... 7 korona.
Egy óra 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre ... 8 korona.
Egy óra 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKVI TÖRÉSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, november 9.

Görz vidékén

tovább tart a nyugalom.

Budapest, november 8. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti haretér:

Károly főherceg lovassági tábornok hadsereg harcvonala:

A Szurdok-szerostól délre és délkeletre a románok támadásait visszavertük. Spininél és Predeáltól délnyugatra az ellenséget tovább szorítottuk vissza. A bodzai országot mindkét oldalán ismét összes korábbi állásainknak birtokában vagyunk. Tölgyestől északnyugatra az oroszok megint némi tért nyertek. Tartarownál egy osztrák-magyar repülő légi harcban lelőtt egy orosz Nieuport-rendszerű kétfedelűt.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének harcvonala:

Semmi ujság.

Olasz haretér:

Görz vidékén a nyugalom tovább tart. A fleimvölgyi arevonalon egyes olasz zászlóaljok támadásait a Colbricon-területen és a bocchei állás mellett visszavertük. Ez alkalommal három tisztet és 50 főnyi legénységet fogtunk el, két géppuskát zsákmányoltunk.

Délkeleti haretér:

Lényeges esemény nem történt. Hüfer altábornagy a vezérkari főnök helyettese.

Tengeri események:

November 7-én délután ellenséges repülők Rovigno, Parenzo, Cittanuova városokra bombákat dobtak. Semmiféle anyagi kárt nem okoztak, senki sem sérült meg. Saját repülőgépeink üldözésükre felszálltak. Egyikük, amelyet Drakulics sorhajóhadnagy vezetett, lelőtt egy ellenséges repülőt, aki a nyílt tengeren levő ellenséges torpedójárművek mellett leereszkedett. Ezeket repülőgépeink bombákkal megtámadták, mire az ellenséges repülők a tengerpart felé szállottak. Ugyanaz nap este ellenséges repülő Umagonál szintén eredménytelenül dobott le bombákat. Saját tengeri repülőgépeink a vermeglianoi, monfalconei katonai építményeket este igen hatásosan bombázták és sértetlenül visszatértek. Hajóhadparancsnokság. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Hughes.

Ebben a háboruban nem egy trón recsegett már s akadt olyan is, amelyik felborult s kidobta magából a benne ülőt. De e trónokban — csak királyok ültek: kis királyok, nagyvási hóboriba esett lyukas köpenyű princek, akiket úgy sodort el a nagy vihar, mint a töppedt falevelet...

A nemezis a tegnapi napon is példát statuált. Megrázta a földkerekség egyik legnagyobb trónját, mely más trónoktól csak abban különbözik, hogy nem isten kegyelméből lett uralkodó ül benne, hanem egy őriási állam választott elnöke. Az Unió elnöki széke tegnap kidobta magából a hozzája méltatlant, a trösztkegyencet, az alkuszkirályt, a municiófakírt, akinek nevét csufos bukása után még fogja bélyegezni a történelem.

Egy Wodrow Wilson nevű amerikai prozelita, ki elveit már eldobta egyszer, hogy az elnöki székbe kerülhessen, lett e világpusztulás keresztes pókjá. A semlegesség szögletében vigyorgó sátni arccal meghuzódva lesett áldozataira. Millió csápját — gránáttermő, ágyuöntő acélgyaráit — belebocsátotta az emberiség testébe, s szívójával kiszipolyozta onnan az aranyat, s acélfogaival szitává szaggatta az emberiség testét: vérözönnel borítva be Európa földjét.

Hogy ez a rettenő vész még ma is dul: abban legnagyobb része van ennek az ördögi arcú, gonosz lelkű embernek, kinek egy istene volt csak: az eleven emberi testeket elnyelő Mammon! A szabad Amerika polgársága megelégette ennek az elvetemült üzletembernek végzetes gonoszságát s tegnap ítéletet mondott felette. Wodrow Wilsont kiröpitette a Fehér házból, hová fekete lelket vitt. A nagy Washington György tiszta elnöki székéből kidobta a népharag.

Az új elnökről, Hughes szenátorról ma még nem tudjuk, hogyan gondolkodik. Csak annyit tudunk, hogy többet véteni ellenünk, mint elődje, ő sem véthet. S végtére mi nem is vagyunk olyan követelők, mint az entente urak, mi nem kívánjuk, hogy minket szeressen. Mi csak azt óhajtanók: legyen semleges becsületesen. A többit azután elvégezzük entente-uraimkkal mi magunk is. Egyébiránt hátha igaza lesz a közmondásnak: A nép szava: Isten szava! Hátha az amerikai nép szavából Isten szól hozzánk, aki az Anti-Pax után elküldte a földre a — Béke követét! (c)

Oláhoktól elragadott állások

(Kihasztnáltuk elért sikereinket.)

Berlin, november 8. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér:

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy arcvonala:

A Sommetól északra a harci tevékenység a nappal folyamán mérsékelt határok között maradt. Az angolok éjjeli támadásai Le-Sars és Goudecourt között tüzünkben meghiusultak. A Sommetól délre a franciák Ablaincourt mindkét oldalán támadtak. Ablaincourt déli részébe előretolt osztagainkat visszazorították. Oressoire falut elvesztettük. A támadás északi szárnyán az ellenséget visszavertük.

A német trónörökös arcvonala:

A Maas területen élénk tüzérségi harcok.

Keleti haretér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadesoportja:

Semmi ujság.

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonala:

A tölgyesi szakasz tegnap is élénk harcok színhelye volt. Az ellenség további kisebb előnyöket ért el. A Bodza-szoros előtt ismét elragadtuk a románoktól magaslati állásaink ama részeit, amelyeket az utolsó napokban elfoglalt. A Tatar-Havas-szorosnál ellenséges támadásokat visszavertünk. Spini környékén elért sikerünket tovább is kihasztnáltuk. A foglyok száma növekedett.

Balkán hadszintér:

Mackensen vezértábornagy hadesoportja:

Lényeges esemény nem történt.

Macedóniai hadszintér:

Az ellenség támadásai a Cerna, könyökben eredménytelenek maradtak. A Belasica és Struma arevonalon élénk tüzérségi tevékenység. Lundenorff, első főszállás-mester. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Avarescu napiparancsai.

(Haditudósítás oláh földről.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A hivatalos jelentések már tudatták, hogy vitéz honvédeknek és a német csapatoknak sikerült a napokban újra véghez vinni egy bravuros harc cselekedetét. Sikerült elfoglalniok egy — Predealától délkeletre eső — hegykupot, amelyet az oláhok különös makaességgel védelmeztek. Ezt a magaslatot, amely 1375 méter magas, az oláhok még a béke idejében hatalmasan megerősítették. Számos beépített ágyúval és tömérdek gépfegyverrel szerelték fel s olyan erősséggé tették, amely a Predeal és Azuga közötti utat biztosan uralkhatta.

Midőn e sorok írója a tegnapi nap folyamán megmászta az elfoglalt csúcsot, az oláhoktól elvett ágyúk már az oláh állásokat lőtték. Minden a szörnyen véres csatára emlékezteti itt a szemlélőt. De a német és magyar csapatok, melyek dermesztő hidegben védik itt az elfoglalt állást, büszkén és boldogan örültek sikerüknek. Hogyne, hiszen itt több, mint 500 oláh fogoly esett kezeik közé.

E sorok írója e foglyok közül többel beszélgetést folytatott. A foglyok, akik feltűnően jól voltak felszerelve s akik a meleg étel állandó hiányáról panaszkodtak, sok érdekes dolgot tudtak elmondani az oláh front eseményeiről. Így említették, hogy Avarescu tábornok a harcok kezdete előtt egy magasrangu francia és angol vezérkari tiszt társaságában megsejmelte a Predeal—Azuga közti frontszakaszt; bizonyára tiszta képet akart nyújtani a helyzetről az entente megbízottainak. Az angol tiszt — állítólag — elismerését és bámulását fejezte ki az oláh csapatok teljesítményei fölött s azt a kijelentést tette, hogy az angolok, noha már két éve állanak harcban, nem szenvedtek oly nagy veszteséget, mint az oláhok két hónapi háborújuk alatt. A foglyok vallomása szerint nagy irodalmi működést fejt ki az oláh vezérkar, a mely mindennap — néha többször is ad ki napiparancsot, a melyek nem egyébre valók, minthogy az oláh veszteségek számadatait elsikkaszták és a csapatok jó hangulatát emeljék.

Egy ilyen napiparancsban a következő olvasható: „A németek és a magyarok csak azért törekszenek oláh földre, hogy a petrolumforrásokat megszerezzék. Minden oláh katonának kötelessége tehát, hogy ezeket a nemzeti kincseket életével is megvédelmezze.”

Egy másik napiparancs hírül adja, hogy a szövetséges központi hatalmak emberanyaguknak végére értek a és katonaság e hiánya különösen az erdélyi fronton érezhető, melyet a központi hatalmak vezetősége a tüzéség fokozatos tevékenységével igyekszik elleplezni. Ez az állapot azonban nem tarthat sokáig, mert az ellenséges hatalmak tüzéségi kimerülése is a legközelebbi idők kérdése. Végre egy harmadik napiparancs a közelharcok foglalkozik s azt meri állítani, hogy a magyar honvédek és a német katonák, ahol csak lehet, kitérnek a szuronyharc elől, amelytől úgy félnek, mint semmi mástól a világon.

Ennek a napiparancsnak bizonyára az volt a célja, hogy az oláh legénység rohamozó kedvét emelje.

Azokban, amint a foglyok mondják, ezek a napiparancsok, ép úgy, mint Avarescu tábornok egyéb ígéretesei, kevés hitelt találtak. Csak nemrég hallottam, hogy a foglyok között temérdek olyan katona van, aki még a fegyverrel való bánást sem sajtátította el. Az itt elfogottak közül egy nagy százalék csak Buzenyiban mintegy öt kilométer távolságra Azugától, kaptak fegyvert és municiót.

Az azugai magaslatról pompás kilátás nyílik magára Azuga falura. Sétrombolt házak, elhagyott kis gyárak kéményei, pusztulás és elhagyottság merednek itt a szemlélő elé. Egyes épületek még égtek, a harc folyt tovább, az ellenség tedett állásban volt. Egy ember sem volt látható. November 4-én szemlélte meg e sorok írója a mi azugai állásainkat, amelyhez nappal feljutni nem lehet, miután az utakat az oláhok állandóan gépfegyver tűz alatt tartják. De megkerülhető éjjel ez az út az erdők koszorúza szakadékokon keresztül, amelyekben német katonák és honvéd csapatok tanyáznak,

akiknek itt tartózkodása nem mondható épen kellemesnek. Az oláhok a falutól délkeletre a Sorica magaslaton foglalnak állást s élénken figyelnek, amit az is bizonyít, hogy az 1500 méter magas csúcsról a mi frontunkon észlelhető minden mozgásra erős tüzeléssel válaszolnak. Legutóbb az oláhok november 2-ának reggelén támadtak. A Sorica magaslatról sűrű tömegekben jöttek le s valami különös és e célra készített szán uton villám gyorsan rohantak apró szánakon ülve a mélységbe. A mi gépfegyvereink és ágyúink e közben nehéz veszteséget okoztak nekik. Mindazonáltal sikerült nekik Azuga falunak egy részébe benyomulniok és ott lábukat megvetniök. Erre tüzésünk azokat az épületeket, melyek mögül tüzeltek és ahol állást foglaltak, felperzselték, s előrenyomuló gyalogságunk segítségével az oláhokat nemcsak megállítani sikerült, hanem legnagyobb részüket meg is semmisítettük. Délutánra a támadást teljesen visszavetettük. Azóta az oláhok csak arra szorítottak, hogy soricai állásukat drótakadályokkal megerősítsék és szorgalmas tüzeléssel akarják lehetetlenné tenni a honvéd és német csapatok előnyomulását.

VAROS ES MEGYE.

Egyforma mértékkel.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Mintha kánikula jegyében forogna a földgolyó, olyan szürke s teljesen hangulattalan közgyűlést tartott Arad város törvényhatósága ma délután Varjassy Lajos polgármester elnöklése alatt. A törvényhatósági bizottsági tagok részéről abszolúte nem mutatkozott valami nagy érdeklődés. A közgyűlés tárgysorozatán egyrészt szürke adminisztrációs, másrészt ismert, jelentéktelenebb ügyek szerepeltek.

Kisebb vitát Bing Hugó felebbezése provokált, mely a közlekedési bizottság ama határozatának megváltoztatását kérte, melylyel a város sertéseiből tíz darabot engedtek át a Tanítók Otthonának. A tanács a felebbezés elutasítását hozta javaslatba és ehhez a javaslathoz Bing Hugó szólalt fel. Beszédében kifejtette, hogy a város a közönség részére kétszáznegyven sertést hízalt. Ezekből a sertésekből kért a Tanító Otthon tíz darabot. Elismeri, hogy a Tanító Otthon részint humánus intézmény, de van még Aradon legalább száz ilyen intézmény és ha a város mindegyiknek adna a sertésekből, akkor a közönségnek nem maradna semmi. Az intézet a mellett a régi maximális áron, 4 korona 80 fillérért venné át a sertéseket, holott ma már az új maximális árért sem lehet sertés húst kapni. Ha a kérelmet teljesítenék, akkor az még nagyobb mértékben segítené a városban uralkodó protekciós rendszert. Steigervald Alajos a tanács javaslata mellett szólalt fel, Steinhardt Mór dr. pedig szintén a határozat megváltoztatását kérte, mert, mint mondotta, ha arról van szó, egy hatvanezer embert éllemezzen a város egy pirinyóból, akkor ezt a pirinyót feltétlenül egyformán kell felosztani. Ezek után Varjassy Lajos polgármester bejelentette, hogy Kovács Vince, a Tanítók Otthonának igazgatója a kérelmet visszavonta és így a kérdés tárgytalanná vált.

A Marta Automobil gyár felebbezését, mely azt kéri, hogy a gyárak által fenntartott gyári üzletekben a város ne számítson fel a munkásoknak kiadott élelmiszer adagok után a papírcskekért két fillért, a közgyűlés szó nélkül elutasította.

Elutasította még a közgyűlés Czeiler és Glück vállalkozóknak a színházi reklámfüggönyök után fizetendő bér elengedésére vonatkozó kérelmét is.

Kürti József

tragédiájának oka.

(Tóth Imre igazgató nyilatkozata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Megirtuk, hogy Kürti József, a Nemzeti Színház kitűnő színésze hétfőn este, a Bánk bán előadása során rendkívül izgatottan viselkedett, majd pedig — az ötödik felvonás után — dühöngeni kezdett. Kürti Józsefet a mentők automobilon a főkapitányságra vitték, ahonnan még az este a Lipótmezőre szállították. Ma átvitték a Schwarzer intézetbe. Azt hiszik, hogy meggyógyul. A szomorú eseménnyel kapcsolatosan Tóth Imre, a Nemzeti Színház igazgatója ma ezeket mondotta egy újságíróknak:

— Alkalmam volt beszélgetni Kürti Józseffel a tragikus előadás előtt és mondhatom nyoma sem mutatkozott nála a legkisebb lelki zavartságnak sem. Bármiről volt szó, higgadtan, logikusan nyilatkozott a dologról.

— Az előadás megkezdésekor sebz viselkedett föltűnően, vagy éppen kirívóan. Mindössze az tűnt föl, hogy nagyon hangosan mondotta a szerepét. Lélekből játszó színész volt, a ki minden szavát meggondolta és mérséklettel élt az organumával. Idegrendszere megbomlásának első jelét tehát azt kell tekinteni, hogy nagyon hangos volt, az első felvonásbeli nagy monológját valósággal végig ordította.

— A felvonások vége, a színpadok között szintén nagyon hangosan és izgatottan viselkedett, de ez sem tűnt föl túlságosan, mert színészberekknél ez nem ritkaság. Azt is megtette, hogy valamelyik kulisszának a sarkában ült és ott maradt szóvalanul.

— Egészben véve azonban szerepét, a mely a világnak talán legnehezebb nyelvezetű szerepe, kifogástalanul mondotta el és ez megerősít abban a hitemben, hogy szó sincs végleges lelki meghibbanásról. Sőt, az a meggyőződés, hogy néhány hónapos teljes pihenés és nyugalom épségben adja vissza pályájának Kürti Józsefet.

— Tragédiájának csaknem kétségtelenül szerencsétlen házassága volt az okozója. Valamelyik jelentéktelen színpadon szereplő táncosnőt vett feleségül, a kit rendkívül módon megszeretett. Gödöllőn villát vett, oda vitte feleségét, anyósát és apósát. Érdekes, hogy a mikor feleségétől botrányok közben elvált, anyósa, és apósa vele maradt, továbbra is Gödöllőn lakott és ott gondozta két kis unokáját. Ez a helyzet még most is.

— Kürti, mint említettem, nagyon szerette a feleségét s állandóan emlegette. Még tegnap is beszélt róla, amikor beszélgettünk. Szinte romantikusan ragaszkodott elvált feleségének az emlékéhez. Ha ezt az idegrohamát — mert én annak tartom — kiheveri, azt hiszem, ez a céltalan érzése is megszűnik.

— Amikor a színházból elvittük, azzal csaltam el, hogy vacsorázni viszem. Kürti már az uton lecsendesedett s amikor a rendőrség épülete elé ért az autónk, így szólt hozzám: De, direktor ur, hová visz engem, hiszen ez a főkapitányság palotája. Azt is nagyon jól tudta, hogy a Lipótmezőre viszik és nyugodtan ment oda is.

A Schwarzer-intézet csendje és nyugalma kitűnő hatással van a művészre és bizalommal várják, hogy gyógyultan fog onnan visszatérni.

Wilson bukása.

(Hughes az Unio új elnöke.)

— Távirati tudósítás. —

Amsterdam. A Reuter ügynökség jelenti Newyorkból: Hughes a republikánus párt jelöltje Newyork államban többséget kapott. Newyork a legfontosabb állam az elnökválasztásnál.

Amsterdam. A Reuter ügynökség jelenti Washingtonból: Hughest nemcsak Newyork állam, hanem az államok többsége is megválasztotta. A számarány még ismeretlen.

Hughez Charles Evans az amerikai Egyesült-Államok új elnöke 1862. április 11-én született Glensfalsban. Az Aradi Közlöny mai száma bőven ismertette életrajzát. Ezt még azzal egészítjük ki, hogy többször volt elnökjelölt, de ő barátjai kérését, hogy vállalja a jelöltséget, minden alkalommal elutasította.

(A nevét „Hjuz“-nak kell kiejteni alig hallható „H“ betűvel.)

Hughez megbuktatta a demokrata pártot, mely hosszú idő múltán egy elnöki cikluson tudott diadalra jutni Wilson személyével. Most Rooseveltt és Taft pártjai egyesültek Hughez érdekében és újra a republikánusok kerültek uralomra.

Hogy mit jelent az új elnök a világháború szempontjából, arról még korai volna beszélni, mert minden nyilatkozata eddig csak kortes beszéd volt és annyira tág keretek között mozgott, hogy helyes következtetést nehéz belőle levonni. Wilson bukása minden esetre *fájdalmas vesztesége az ententének*, mert Wilson kezdettől fogva az angolokkal rokonszenvezett és ennek számtalan jelét is adta. Annyival kevésbé lehet ma még Hughez magatartásáról tiszta képet alkotni, mert az sem bizonyos, hogy mi, a valóságoknak megfelelő szövegezésben kaptuk eddigi nyilatkozatát. Az amerikai hírszolgálat tudnillik a Reuter ügynökség kezében van és nem lehetetlen, hogy ez az entente ügynökség hamis hírekkel akarta befolyásolni a választásokat. Az az egy bizonyos, hogy Wilson bukása igen kellemetlen az amerikai maniók számára érdekes csoportnak. Wilson bukásával az amerikai kormányzat és a teljes adminisztráció apparátusa is megbukott, mert a távozó elnökkel az összes hivatalnokok is otthagyták állásaikat az amerikai törvények értelmében és most minden vonalon új emberek kerülnek felszínre. Fontos kérdés, hogy Hughes mellett lesz-e Rooseveltnak szerepe? A volt elnök ugyanis a központi hatalmaknak igen nagy ellensége.

Az elnökválasztás izgalmait csak Newyorkban voltak láthatók, míg az Egyesült-Államok legtöbb városában teljes nyugalom volt. A newyorki lapok minden érában megjelentek és politikai pártállásuk szerint dícsérték, vagy ócsárolták az elnökjelölteket. Az utcákon óriási plakátokat lehetett látni a következő felírásokkal:

— Szavazzon Hughezre az igazságra és a becsületre!

— Wilsonnak köszönhetjük, hogy békében élünk és gazdagok vagyunk!

A plakát óriási nagyságban ábrázolja Wilson, aki előtt egy munkás a feleségével együtt boldogságtól sugárzó arccal hálálkodik. Az ellenpárti plakátokon viszont az *elsüllyedt Lusitania hajó látható*, mellette egy gyászba borult özvegy. Egy más plakáton három fégyveres mexikói megtámad egy amerikai állam-szolgát. Alatta az a felírás: *Wilson elhagyott*

bennünket. Az utcákon az ismert népszónokok beszéltek a jelöltek érdekében. A kortesek éjjel lámpákkal és zenével járták be az utcákat.

A pompás időjárás kedvezett az elnökválasztásnak és szokatlanul nagy tömegek vettek részt benne. Tizennyolc nyugati államban a nők is szavazhattak.

Egy new-yorki Reuter-jelentés szerint a republikánus nemzeti bizottság Hughes választásáról ezt jelenti: A győzelem nagyobb, mint amilyennek látszik. Azt mutatja, hogy az amerikai népre nyugodtan rá lehet bízni, hogy az elnökválasztásnál a választási küzdelmek jelszavai közül a helyes jelszó mellett döntsön. Ebben a pillanatban olyan a helyzet, hogy nemcsak Hughest választották meg elnökül, hanem a kongresszus mindkét háza is köztársasági párti lesz.

Hughes megválasztását a németországi sajtó csak óvatosan fogadja. A választás minden esetre nem a háborús párt diadala. Inkább belpolitikai változásokat fog előidézni az elnökválasztás eredménye, noha meg lehet az is, hogy a berlini amerikai nagykövetség személyében is lesz változás. A berlini amerikaiak úgy gondolják, hogy az új elnök erőlyesen fel fog lépni Anglia jogsértései ellen.

Hughes pártjának júliusban közölt programjában többek között a következőket mondta:

— Ugy a belső, mint a külső politikában az igazi amerikaiságért szállunk sikra. Az amerikai polgárok alkotmányban, szerződésben biztosított jogait úgy idehaza, mint a külföldön, a szárazon úgy, mint a tengeren megvédelmezzük. Szavakban, tettekben egyetlen törekvést, reményt és osztatlan hűséget ismerünk: minden amerikaiak hűnek kell lennie az amerikai szellemhez, emlékünkből kell tartani az ország nagy hagyományait és meg kell őrizni a ragaszkodást az ország eszményei iránt.

Asszonyregiment — nálunk?

— Távirati tudósítás. —

A Matin közli az Independance Roumaine az oláh félhivatalosnak azt a furcsán hangzó híret, mely arról tesz jelentést, hogy az osztrák-magyar hadvezetőség már a nőket is, különösen az oláh nőket besoroztatja és hathetes kiképzés után a lövészárókba rendeli. Az egyik ilyen besorozott oláh asszonynak sikerült megszöknie és Romániába menekülnie. Jelenleg Tulceában ápolónő. Azt állítja, hogy az az ezred, melyből megszökött, csupa asszonyokból állott. (Ehhez a hírhez valószínűleg nem kell kommentár. Naiv kitalálás, vagy pedig örületes fantázia szüleménye. A szerk.)

A milánói lapoknak jelentik az oláh határról: Dobrudzsából az Osztrovo—Babadag vonaltól délre a harci tevékenység kiujult. Két napja, hogy

az oláh és a bolgár gyalogság itt komoly harcokat vív. Az osztróvai dombvidéken és az egész fronton kölcsönös élénk járőr és felderítő harcok folynak.

Bukarestből jelentik, hogy Zajonesuszky tábornokot, a dobrudzsai oláh hadsereg volt főparancsnokát haditörvényszék elé állítják.

A Corriere della Sera hosszasan fejtegeti az entente eddigi katonai és diplomáciai baklövéseit. Azt javasolja, hogy a szövetségesek katonai és diplomáciai meghatalmazottaikból egy kormányt szervezzenek, amely állandóan ülésezne egy meghatározott városban. A francia kormány a katonai vezetés egyöntetűségét szeretné megvalósítani és ezért az entente katonai és diplomáciai tanácsát összehívták.

Rapport az oláh hadtápfőparancsnoknak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az entente sajtó azzal igyekszik az oláh vereségeket szépíteni és magyarázni, hogy majd másképp lesz ezután és hát csak azért volt így eddig, mert az oláhok még tapasztalatlanok, még nem értik a háborús mesterséget.

A vereségek többi oka közt ez az ok „is” igaz. Az oláhok csakugyan azért „is” kikaptak, mert még nem értik a hadviselést. Lásd vezérek elcsapátása és lásd az alábbi igen egyszerű, száraz, de rendkívül érdekes jelentést, amelyet egy vasuti század parancsnoka küldött a hadtápfőparancsnokságnak és mely a futás következtében nem ment el, hanem a mieink kezébe került és az Aradi Közlönyhöz küldték be.

76. szám.

1916. szept. 9.

a második vasuti század
a hadtáp főparancsnoksághoz.

Van szerencsém jelenteni, hogy a Turnu Rosu (volt Verestorony) állomáson a eriovai mozgó vonathoz polgári személyzetet is rendelt ki a felügyelőség, azonban szükséges megia, hogy a mi katonai személyzetünk is működjék, mivelhogy ezen állomásról irányítatnak az operációs színtérre a vonatok, miket katonai személyek vezetnek, tehát az egész század személyzete ezen állomáson kell, hogy maradjon; hasonlóképpen nincs egyetlen raktárunk sem az elfoglalt vonalon, miért is Turn Rosban kell lennie a gépraktárnak, hogy az érkezőket átvehessük, valamint a rendelkezésünkre álló valamennyi személyzeinek is.

A fent említett tekintetknél fogva, valamint azon tény folytán, hogy Turn Rosuból ágazik vonal Nagyszeben és Fogaras felé, mindkét ágazást a II. vasuti század tartván megszállva, szükséges, hogy a vöröstoronyi állomást is a jelen körülmények között a II. vasuti század szállja meg.

Ugyanezen állomásra lett kinevezve Garboviceanu tartalékos hadnagy, mint parancsnok, minek most nincs értelme, sőt ellenkezőleg zavarokat idéz elő a szolgálatban, nem tudván, melyek az ő feladatai s melyek a Buzoianu hadnagyéi, aki joggal lett az állomás parancsnokává kinevezve, mint ezt a — számú táviratban jelentettem.

Tisztelettel kérem, hogy Garboviceanu hadnagy mint parancsnok egy más állomáshoz helyeztessek át.

A második vasuti ezred parancsnoka.

A rapport eredetijét beszolgáltattuk a hatóságnak.

Botrány oláh királyfiak keresztelésénél

(Tolvaj keresztapa. — Ellopott ajándékok.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A román királyi családnak gyásza van. Kiferítve fekszik legifjabb fiuk, a három esztendő *Mircea* herceg. A virágokkal dusan telehintett kis ravatal mellett önkéntelenül is felidéződnek apró históriák, amelyek a román királyi pár három fiának keresztelője körül játszódtak le.

Ferdinánd királynak és feleségének, Mária királynőnek három fiugyermeke még mind abban az időben született, a mikor boldog emlékeztű Károly király és Carmen Sylva ültek a román trónon. Az első fiu *Károly* herceg volt, akiben már születésekor látták a minden románok egykori urát, a leendő Nagyrománia majdani királyát. A protestáns királyi család a herceget — miként később született testvéreit is — a görög keleti román vallás szerint kereszteltette meg. Mikor *Károly* herceg született, az uralkodóház igazi román férfit akart megnyerni keresztapának, erre a tisztségre legmegtelevőbbnek látszott a román egyház akkori feje: *Genadie metropolita*. Ezzel a keresztapasággal akarták jelképezni azt a kapcsolatot, mely az új román dinasztia a románokkal és a görög keleti román vallással egybeüti.

A keresztelés a Bukarestben akkreditált összes külföldi diplomaták, az egész udvar, egyházi, katonai és polgári hatóságok jelenlétében nagy pompával ment végbe. A keresztelési szertartást maga a keresztapa, *Genadie metropolita* végezte. A keresztelés alkalmával, melyet a királyi palotában végeztek, *Genadie metropolita* a szertartás végzésekor egy tömör ezüstből készült művészies kivitelű nagy keresztelő medencét használt, melyet a keresztelő után ajándékképpen hagyott a királyi herceg számára. A keresztelő medence igen értékes volt, s mindenben méltó volt, úgy a keresztapa, mint a keresztgyermek rangjához.

Három év után megtörtént az, ami egyházejedelemmel igen ritkán szokott megesni: *Genadie metropolitát* megfosztották állásától. A derék metropolita ugyanis nem tett egyebet, csak azt, hogy a nyarat egy vidéki apácakolostorban töltötte. Elvégre ebben nem volna semmi különös, semmi feltűnő, mert hiszen egyházejedelelem megengedheti magának azt a lukszust, hogy klastromban szálljon meg, csak hogy *Genadie* nem mint metropolita, hanem mint férfi töltötte a nyarat az apácák között és nyaralásának többrendbeli következményei is voltak. A dolgok kiderültek s nagy botrány lett a gyönyörű nyaralás vége. Ezzel kapcsolatban aztán kiszült az is, hogy *Genadie* Bukarestben is egyszerre két-három barátot tartott ki magának. Ez a multság pedig igen sok pénzbe került s mikor bizonyos körökben firtatni kezdték azt, hogy *Genadie* honnan szerezte a pénzeket, igen sok és súlyos szabálytalanságra jöttek rá. Egyházi pénzek, alapok vagyoni erősen meg voltak dezmálva. Es a vizsgálat alkalmával kitűnt az is, hogy *Genadie metropolita* a *Domna Balasnea* székesegyház egyházi kincseiből jogtalanul eltalajdonított egy tömör ezüstből készült keresztelőmedencét, egy több száz esztendő mútörténelmi emléket. Ez a keresztelőmedence pedig ugyanaz volt, melyet *Genadie metropolita* keresztfiának, *Károly királyi hercegnek* nagylelkűen ajándékozott. *Károly király* nagyon restelte a botrányt, mely igen kínosan hatott rá és intézkedett, hogy az ellopott keresztelőmedence a székesegyháznak visszaadásék. *Genadie metropolitát* elesapták méltóságától s az egykori tekintélyes egyházejedelema egy eldugott vidéki kolostorban, mint kalugyer éli le élete utolsó éveit.

Ferdinándnak és Mária királynak második fiugyermeke *Nikolaj* királyi herceg volt. Ennek keresztapjául *Miklós orosz cárt* kérték fel. E keresztapaságnak nagy politikai jelentőséget tulajdonítottak és azt akarták, hogy ezzel a keresztapával az orosz és a román udvar között közeledést idézzenek elő. *Miklós cárbn* erre vonatkozólag mutatkozott is hajlandóság és a keresztapaságot tényleg el is fogadta.

Maga ugyan nem ment el a keresztelőre, hanem egyik szárnysegédét küldte el Bukarestbe, hogy ott méltóan képviselje. A szárnysegéd — egy orosz nagyherceg — a keresztelő előestéjén érkezett meg a román határra. A román határon elhagyta a különvonatot és átszállott a reá várakozó román udvari vonatra. Egész éjszakán keresztül utazott azután és másnap reggel Bukarestbe érkezve, egyenesen a királyi palotába szállott. Mikor tisztelt *Károly királynál* és *Erzsébet királynőnél*, azután *Ferdinánd trónörökösnel* és *Mária trónörökösnel*, át akarta adni azokat a nagybecű és értékes ajándékokat, melyeket *Miklós cárt* keresztfiának és a királyi anyának küldött. Elő akarta hozatni azt a két hatalmas ládát, melybe az ajándékok be voltak csomagolva, de igen kínos meglepetés érte. A ládák nem voltak meg, nem találták azokat sem a lakásán, sem az udvari vonaton. Kénytelen-kelletlen a kínos ügyet a rendőrségnek kellett tudomására adni, amely azonnal megindította a nyomozást, de mindössze annyit tudott csak megállapítani, hogy a két láda az ajándékokkal megérkezett ugyan Romániába, azokat át is rakták az udvari román vonatra, de mire a vonat Bukarestbe ért, egyik láda sem volt már rajta.

A keresztelőt meg kellett tartani és meg is tartották anélkül, hogy az értékes ajándékok előkerültek volna. *Miklós cárt* később ugyan újabb ajándékokkal pótolta az elvesztetteket, de az a kínos benyomás, melyet az ajándékok elkallódása Oroszországban okozott igen sokáig nem múlt el. Oroszországban szelében hosszabban mondogatták, hogy az orosz nép tolvajokkal koveredett keresztkomaságba. Francia lapok — ugyanazok a francia lapok, amelyek most az égis magasztalják a román és orosz szövetségeseket, — azt írták, hogy ime kiszült, hogy a románok még nagyobb tolvajok, mint az oroszok és hogy a két nemzet ebben az alyafiságos keresztelői aktusban ugyancsak rátalált egymásra.

A harmadik román királyfi *Mircea* herceg volt. Mikor ennek kellett keresztapát választani, nem akartak sem román férfit felkérni erre a tisztségre, se pedig az orosz udvarhoz nem volt kedvük fordulni. Féltek az újabb botránytól. Es akkor eszükbe jutott német származásuk és német herceget kérték fel keresztapának, olyan német herceget, aki maga is balkáni fejedelelem volt. A kis *Mircea* hercegnek *Wied herceg*, az egykori albán fejedeleme volt a keresztapja. Es ez a keresztelő minden botrány nélkül, rendben folyt le. A kis *Mircea* herceg szegény három évi rövid élet után itt hagyta ezt a világot, mintha restelt volna hit-szegő apja, háborúra uszító anyja, továbbá román-orosz botrányok és tolvajlások között megkeresztelt testvérei körében élni.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Csütörtökön: *Három a kis lány*, operett B—41.

Pénteken: Új bemutattással először *Gésák*, operett C—42.

Szombaton délután fél négy órakor, fél helyárrakkal ifjusági és népies előadás: *A nagymama*.

Este nyolc órakor rendez helyárrakkal: *Gésák*, operett másodsor A—43.

Jánosvitéz.

(Regényes filmoperett, bemutatja Csütörtök-től-vasárnapig az *Uránia* színház.)

Petőfi mesekölteménye a *Jánosvitéz* *Kacsóh Pongrácz* zenejének melódiai mellett, ma, tartja bevonulását Aradon.

Kukorica Janosi sorsát annyira ismeri mindenki, hogy felesleges lenne meséjét elmondani, legteljebb annyit lehet a meséhez megjegyezni, hogy sohasem volt annyira időszerű, mint most. Hiszen a pásztorlegény *Kukorica Janosi* meséje a magyar huszárnak, a

magyar vitézségnek naiv, de költői glorifikálása is egyuttal.

Illés Jenő, a *Kino-Riport* főrendezője, rendezte a filmet. *Illésről* nem kell más konferánstot mondani az olvasónak. A kiváló és nagytehetségű rendező ezuttal remekbe dolgozott. A film minden jelenete tanuja az 6 hatalmas kvalitásainak.

Illés érdemei két részre oszthatók. Az egyik a technikai ügyesség, mivel sikerrel oldotta meg azokat az első elképzelésre lehetetlennek látszó feladatokat, a melyeket a mese fantasztikus fordulatai adnak. Különösen bravuros részlet és költőien szép, amikor *János vitéz* abban a mesebirodalomban jár, ahol a nap oly közel van a földhöz, hogy korongia eltakarja a fél eget. Megtalálta *Illés* a griffmadár jelenetének a megoldását. A tündérország kapujánál történő küzdelmei *János vitéz* nek az óriási sárkánnyal, meg a medvével, mind technikai ötletességről tanuskodnak. A mosolygó sphinx jelenete, majd az óriási varangyos békáé. Azok a sziklás vidékek, zeg-zugos helyek, ahol a felvétel egy részét készítették, pompásan illenek a film mesészerű témájához. A szereplők közül az *Iluska* szerepét megjátszó *Hollay Kamilla* nevét kell különösen kiemelnünk, a kiben meg van az a bájos naivság és a fiatalság szépsége, amivel sikeresen lopja képzeletünkbe *Iluska* alakját. A tehetséges *Désy Alfréd* sok temperamentumot visz *Kukorica Janosi* alakjában.

* **A színház hírel. A Gésák.** A régi idők kellemes emlékeit idézi élénk a pénteki operett-repriz. A dallamos fülbemászó zene, a végtelen mulattató szöveg teszi tökéletessé a *Gésák* operettet, melyet most teljesen új beállításal tanult be a személyzet és különösen, amikor minden szerep elsőrendű kézben van. Mimóza: *Z. Váradi Margit*, *Rolli-Polli*: *Járai Boske*, a francia szobaleány: *Blidar Vali*, a négy külön gésa: *Kieffer L.*, *Dori Tusi*, *Tomai és Acsné*, a férfi főszereplők *Róna*, *Delli*, *Kertész*, *Kiss*, *Várnai és Vuncsi*: *Gyöző*, aki új és aktuális kuplékat fog énekelni. A *Gésák* egymásután három estén szerepel a műsoron. *A nagymama*, *Csiky Gergely* kitűnő vígjátéka lesz a legközelebbi ifjusági és népies előadás, melyet mindjobban megkedvel a közönség. A legközelebbi ifjusági előadás szombaton délután fél négykor lesz fél helyárrakkal. *Vasárnap délután* a *Usoda* esők legújabb operettnek lesz az első előadása ugyanabban a szereposztásban, mint a bemutatáson volt.

* **Az Aradi Tükör legújabb száma** ma, csütörtökön jelenik meg gazdag és érdekes tartalommal. Ez a szám is bővekedik az aktuálításokban. Egyes számok a papírkereskedésekben és a dohánytözsdeknél kaphatók.

* **A Szibéria — utóljára.** Ma, a harmadik napon már megállapítható, hogy Aradon mozifilmnek még olyan páratlan sikere nem volt, mint a Szibériának. Ma is minden jegy elkelt jóval az előadás előtt s a csütörtöki utolsó előadásokra már alig kapni jegyet. Csütörtökön az 5 és 7 órás előadásokra 100—100 jegyet fentartott az igazgatóság azok számára, akik nem tudják előbb megváltani jegyüket. Az *Apolló* monumentális filmjét azok az emberek is megnézik, akik egyébként nem szoktak moziba járni. 3

* **Két magyar film az Apollóban.** A magyar filmművészet nagy lendülettel halad a fejlődés útján. Az *Apolló-színház* legközelebbi műsorain két kiváló magyar író művét mutatja be filmen s mind a két kép a legnagyobb sikerű külföldi filmekkel fölveszi a versenyt, oly tökéletes művészettel készültek el *Herzeg Ferenc* „*Dolovai nábob lánya*” s *Molnár Ferenc* „*Doktor ur*”-ja kerül vetítésre az *Apolló* ban. Az előbbit a péntek, szombat, vasárnap műsorra, az utóbbit hétfő, keddre tűzte ki az igazgatóság. 3

Tisza István gróf a fronton.

(Zöldy Márton emlékeiből.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arról a látogatásról, amelyet Tisza István gróf miniszterelnök nemrég tett az orosz fronton harcoló csapatainknál, érdekes epizódokat mondott el az Aradi Közlöny munkatársának Zöldy Márton főhadnagy. A híres hegedűművész, aki tudvaleg évekkel ezelőtt bucsut mondott már a katonai pályának, a háboru elején mint népfelkelő őrmester vonult hadba. Páratlan vitészségével egymásután kiérdemelte a legmagasabb kitüntetések és csakhamar visszaszerezte régi főhadnagyi rangját is. Huszonkét hónapi frontszolgálat után most betegesen hazakerült a daliás tiszt.

— Teljesen sportszerű öltözékben, rövid térd nadrágban, lábszárvédővel, automobilsapkával a fején, így látogatott meg minket a miniszterelnök — meséli a főhadnagy. Felkereste a tűzvonalban harcoló csapatokat is, nyájas, barátságos volt mindenkihez, a közlegények közül is sokakat megszólított és kedvesen elbeszélgetett velük. A hadosztály törzsének tisztikara délből ünnepi dezsónét rendezett a magas vendég tiszteletére. Bemutatták neki a tiszteket és ő sorban valamennyit megszólította. Mikor én hozzám ért a miniszterelnök, a kitüntetéscímre célozva, így szólt hozzám:

— Szép emléket szerzett magának a főhadnagy ur, irigylem érte.

— Ezt se hittem volna, hogy Magyarország miniszterelnöke valamikor még irigyelni fog engem. Ami különös érdekességet kölcsönzött az ebédnek, természetesen a miniszterelnök beszéde volt. Tudtuk, hogy pohárköszöntőt fog mondani, és feszült izgalommal vártuk, mikor fog szólásra emelkedni. Biztosra vetjük, hogy mond valami olyat, amiből következtetést vonhatunk majd a háboru végére. Ha nyíltan nem is tesz majd ilyen kijelentést, burkoltan, rejtett szavakból, egy célzástól, egy pillanatnyi szünetből, majd csak kitaláljuk, mi a véleménye a kegyelmes urnak a háboru befejezéséről. És vártuk, izgatottan vártuk a beszédet. De bizony alaposan csalódtunk. A beszéd elhangzott, de mi egy szemernyivel se tudtunk többet utána, mint előtte. Beszélt nagy általánosságban a háboruról, a ránk váró feladatokról, dicsérte szép szavakban a hadosztály elismert hősiességét, de nem volt a beszédében egy árva szó sem, amiből a leghalványabb katonai, vagy politikai következtetést lehetett volna levonni a háboru végére vonatkozólag. Mint éhes katonának a falat kenyeret, úgy vártuk, lestük minden szavát, de hiába. Okosan, diplomatikusan beszélt, de se nyíltan, se burkoltan, a békéről nem szólt semmit. Ez a reményünk tehát nem vált be, és épígy esődtől mondott az a ravasz trükk, amelyet kiesztünk, hogy a miniszterelnököt szólásra bírjuk a békéről. A tiszti étkezésben volt a dezsóné, a helyiséget perczre virágokkal szépen feldíszítettük erre az alkalomra. A miniszterelnök helyével szemben, az ablakra és az oszlopokra piros virágokból ki-raktuk az évszámokat:

1914—191...

— Hatalmas, feltűnő nagy számok voltak, tudtuk, hogy Tisza gróf mennyire rövidlátó, de azt hittük, mégis csak szemébe ötlének majd az óriási számok. Aztán — gondoltuk — biztosan tesz valami megjegyzést rá és mi kitölt-hetjük majd a pontokat. De csalódtunk ebben is. Telt, mulott az idő, de a miniszterelnök

nem vette észre a virágokat. Vagy talán nem akarta észrevenni. Az ebéd vége felé, amikor láttuk, hogy minden reménykedésünk hiába, a tisztek be akarták hozatni az előre elkészített „6-os számot, hogy odadják a miniszterelnöknek.

— A világot ne tegyétek ezt — mondtam. — Amilyen rövidlátó a miniszterelnök, még fordítva teszi fel a hatást és kilences lesz belőle.

Igy aztán elmúlt az ebéd, de mi nem tudtunk meg semmit a békéről. Nyílt kérdést tenni a miniszterelnökhöz nem tartottuk illendőnek.

Érdekes történeteket mesélt el még Zöldy főhadnagy háborus élményeiből. Szerényen emlékezett meg nagyszerű hőstetteiről, amelyeket a leggyönyörűbb kitüntetésekkel jutalmazott meg a hadvezetőség. Kedves epizód az alábbi, amely még akkor történt meg vele, a mikor mint népfelkelő őrmester szolgált a hazát.

— A háboru elején volt, én lenn voltam a Drina partján. Sétálgattam ebéd után az őszi napon, a fejemen fez volt, a számban irgalmatlanul hosszú esibuk. Amint így sétálgatok a folyó parion, látom, hogy a közelben tüzek ágyukat vonlatnak. Nagy fáradtsággal, kínló-dással ment a munka, sehogysé jutottak előbbre. Odamentem hozzájuk, egy hadnagy és egy önkéntes őrmester vezették a munkát. Megszólítottam őket és felajánlottam, hogy én majd az embereimmel odajövök és elvégzem a dolgot. Nem valami barátságosan fogadtak, hallom, a mint az önkéntes angolul odaszól a hadnagya-hoz:

— Mit avatkozik ez a pocakos őrmester a mi dolgunkba?

(Akkor még kővérebb voltam, mint most; huszonhét kilót fogytam a háboru alatt.) Az angol megjegyzésre én is angolul válaszoltam, még pedig az önkéntes angol beszédénél jóval hibátlanabb angolsággal:

— Ha azt akarja, hogy ne értem, használjon más nyelvet az önkéntes ur, mert angolul én is tudok.

Persze nagyon elszégyelte magát az önkéntes és csodálkozva kérdezte, hogy honnan tudok angolul. Aztán beszélgetésbe elegyed-tünk és hamar összebarátkoztam a tüzerekkel. A frontról visszatérve, mint főhadnagy, Kolozsváron találkoztam az önkéntessel, aki azóta hadnagy lett. Megszólított, hogy ismerem-e még?

Megkérdézem a főhadnagyot, használta-e sokat híres hegedűjét a haretéren?

— Játszottam sokat, igen. Csak nagyuraknak nem. A barátaimnak mulatás közben, vagy legényeimnek, hogy felvidítsam őket, vagy a magam gyönyörűségére szívesen játszottam. De ahányszor csak kértek, hogy ünnepi alkalmakkor, nagyuraknak játszam, mindig megtagadtam. Nem akartam, hogy azt mondják: „Zöldy Marci kimuzsikálta magának a kitüntetéseit.”

GYÁSZROVAT.

Halálozás. Sokan fognak még emlékezni Bettelheim Lajosra, ki a hetvenes években Arad akkori aranyifjúságának vezetője, később városunk kereskedelmének számottevő tényezője volt. 20—25 évvel ezelőtt Bécsbe költözött, de hazája iránti nagy szeretete és különösen szülővárosa iránti rajongó lelkesedése vissza-vissza hozta körünkbe, ha csak rövid időre is. Hosszu

kinos szenvedésétől váltotta meg tegnapelőt Sopronban bekövetkezett halála és szívének utolsó dobbanása is szülővárosának szólt, lévén végakarata, hogy Aradon a családi sírhelyén temessék el. Ma csütörtökön, délután 3 órakor helyezik az aradi zsidó temető halottas házából örök nyugalomra. A Bettelheim és a bécsi Spitzer és Schwitzer-családokon kívül Adler Andor és Fényes Kálmán családjai gyászolják.

Két letartóztatás

a banklopás miatt.

Lévai Pál banktisztviselő gyanus.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank kárára elkövetett család ügyében a fővárosi rendőrség ma tovább folytatta a nyomozást. A detektív testület ma estig semmiféle nevezetesebb eredményt nem tudott felmutatni. A detektívek tegnap délből Lévai Pállal, a bank tisztviselőjével végigjárták azt az utvonalat, melyen a büncselekmény lejátszódott. A Fürdő utcánál a detektívek azt mondták Lévainak, hogy mutassa meg, hogyan viselkedett akkor, amikor a csalást vele elkövették. A tisztviselő megmutatta, hogy a csaló hol esatlakozott hozzájuk, hol vette át Vantulek Sándor szolgától a táskát, majd a futást is megismételte. Mutatta, hogy hogyan üldözte a tasza turfangos tolvaját. Mikor szaladni kezdett, a detektívek azt gondolták, hogy talán meg akar tőlük szökni. A Vilmos-tér sarkától szaladt végig a Fürdő utca végéig és ezt az utat négy pere alatt tette meg, úgy, hogy a detektívek alig tudták követni. Megkérdézték a detektívek tőle, hogy hogyan van az, hogy ilyen jól tud futni és a csalót még sem tudta utól érni. Erre Lévai azzal felelt, hogy családja még jobban szaladt.

Ma délelőtt megjelent a rendőrségen Lévai Pál nagybátyja és kijelentette, hogy miután meg van győződve arról, hogy unokaöccse teljesen ártatlan, hajlandó szabadon bocsátása érdekében kauciót letenni. A rendőrség azonban nem vette tekintetbe a kérelmet és ma délből Lévai Pált a büntetőtörvénykönyv 67-ik szakaszának második bekezdése alapján letartóztatták. Ez a szakasz arra vonatkozik, aki egy bűn, vagy vétség elkövetését szándékosan előmozdítja, vagy megkönnyíti, az felelősségre vonható. A rendőrség azért tartotta szükségesnek a hivatalnok letartóztatását, mert számtalan gyanúok merült fel ellene. Ezek a gyanúok a következők:

Lévai Pál, mikor Vantulekkel vissza akarták vinni a pénzt a fiókbankba, nem akarta megvárni a Balvány-utca sarkán a Szabadságtér felől érkező villamos kocsit, holott villamoson kellett volna visszamenniük és ráparancsolt Vantulekre, hogy a Vilmos császár-úton menjenek. Mikor Vantulek nem akarta átadni a csalónak a táskát, Lévai ráparancsolt, hogy adja azt át és ő menjen vissza a központba s végül, amikor a csaló előle megszokott, nem kiabált, csak, mint mondja, esendben szaladt utána. Ezek mind az bizonyítják, hogy nem lehetetlen, hogy ő maga is részes a bűnben. Ezt természetesen, csak a további nyomozás fogja kideríteni.

Lévai Pálon kívül a bankesalás ügyében ma letartóztatott a rendőrség még egy embert. Egy katonát, akire a csaló szeméyleírása pontosan ráillik. A gyanúsított mindössze husz éves, de rovott múltja van. Kiderült róla, hogy tegnap óta egyfolytában lumpolt és még mindig találtak nála több száz koronát. Hogy honnan van a sok pénze, arra nem tud felvilágosítást adni. Az, hogy a bankesalásához valami köze lenne, eddig nincsen megállapítva, csupán gyanú alapján tartóztatták le.

Hova lesz Aradon a liszt?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Határozott tény, hogy Aradon elég liszt van. A legilletékesebb tényezők, a m. kir. belügyminiszter értesítette arról a várost, hogy kivánságának eleget tesz és a kért 45 vagon lisztet rendelkezésre bocsátja. A város vezetősége bizonyára igen alapos megfontolás után, a leglelküsemertesebb számítások alapján állapította meg, hogy Arad lakosságának mennyi lisztre van szüksége. Megtörtént az összehírás, csak össze kellett számolni a lajstromokba felvett családtagok számát és matematikai pontossággal, az utolsó fogyasztóig meg lehet mondani, hogy hány ember lisztjéről tartozik a város gondoskodni. Annak az igen fontos kérdésnek tisztázásához, hogy tulajdonképpen hová lesz a liszt, miért fordul elő, hogy a kiadott lisztjegyek ellenében a közönség még sem kap lisztet — nem tartozik az utólagos felfedezés, hogy a visszaélések is történtek a bejelentéseknél és a tanács utólagosan korigálni igyekszik a hibát. Mikor a 54 vagonban kéri a lisztkompetencia megállapítását, akkor még azokat is szemelgett tartotta, akik esetleg jogtalanul több lisztet akarnak harcolni, mint amennyi nekik jár.

Amennyire tény, hogy a kormány által kiadott 45 vagon lisztnek elégnek kell lennie és amilyen igaz, hogy ezt a lisztet a város meg is kapja, annyira igaz az, hogy a lisztelosztásnál igen lényeges hiba van és tény az is, hogy igen sokan a lisztjegyek birtokában, nem tudnak liszthez jutni. Hova lesz a liszt?

Egy rendkívül egyszerű elemi számtani művelettel kimutatható igazság az, hogy valahol a liszt eltűnik.

Adva van az a tény, hogy Arad 45 vagon, azaz 4500 méterháza azaz 450.000 kiló lisztet kap havonta. Ezt a mennyiséget kell elosztani Arad lakossága között.

450.000 : 60.000 = 7,5 kilogram.

Tehát ha feltételezzük, hogy Aradnak 60.000 lakosa közül mindenki a várostól kapja a lisztjét, akkor is havonta 7 és 1/2 kg. lisztet zavartalanul és biztosan meg kellene minden embernek kapnia. Ez a szó szoros értelmében egyszer egy, ami fölött vitatkozni nem lehet és nem is szabad.

Azonban nagyon jól tudjuk, hogy a kormányrendeletek értelmében hetenként csak 168 tehát havonta 672 deka liszt jut egy-egy lakosra és így a 45 vagonból a matematika legegyszerűbb szabályai mellett nem 60.000 embernek, hanem 65000 embernek kellene a háborús viszonyokhoz mérten jóllaknia.

Ha nem is egész pontossággal, de megközelítő pontossággal állíthatjuk, hogy Aradon legfeljebb 50.000-re rug az ellátatlanok, illetve azoknak a száma, akik igénybe veszik a várost. Ha ez a szám megáll, akkor 672 dkg-jával számítva havonta egyszeri kompetenciáját a következő eredményre jutunk.

50.000 × 672 = 336.000 kilogrammal.

Ugyebár ezek a megdönthetetlen számok világosan beszélnek és azt mondják, hogy Aradon nem lehet lisztínség, hanem ellenkezőleg lisztfőlöslegnek kellene mutatkoznia, mert 60.000 lakos mellett a lisztszükséglet 403.000 kg. 50.000 lakos mellett a lisztszükséglet 336.000 kg. Az előbbi esetben marad minimum 4 vagon az utóbbiban majdnem 12 vagon, felesleg gyanánt.

Ez a számítás azon alapszik, hogy a város 28 napra kapja a lisztet, ami azonban csak

papíron vagy így, mert a tény az, hogy egy teljes hónapot kell számítás alapjául venni és így eszközölni az elosztást. Mindössze annyival kell most ezt a számítást korigálni, hogy a végösszegekhez hozzáadjuk a három napi szükségletet, ami 36.000 kilogramm, mert naponta a város ellátatlan közönsége 12 ezer kilogrammot fogyaszt. Ha tehát a 336.000-hoz hozzáadjuk 36.000-ot akkor azt látjuk, hogy 372.000 kilogramm lisztre van szüksége annak az 50.000 embernek, aki a várostól kapja a lisztjét.

Azt kérjük, hová lesz a lisztfelesleg, de még inkább kíváncsiak vagyunk arra, hogy miért kell naphosszat ácsorogni a közönségnek a hatósági üzletek előtt és még kíváncsiabbak vagyunk, hogy mi történik azzal a liszttel, amit nem szolgáltatnak ki.

Még azt is akeptáljuk, hogy igen sokan kapnak 168 dekanál többet hetekint, mert joguk van nem 240, hanem 300 deka kenyérré naponta. Lehet ezen az alapon olyan számítás eszközölni, hogy nem marad felesleg. Helyes! Elfogadjuk, nincs felesleg. De mi történik azzal a liszttel, amit nem szolgáltatnak ki a lisztjegyek ellenében? És miért nem kapja meg mindenki a maga lisztjét?

Lipót bajor király

kisérletében.

Látogatás Erdélyben. — Egy aradi ur az uralkodó vonaton.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Igen előkelő és magasrangú látogatója akadt néhány nap előtt a vadregényes fekvésű és kies vidékű révi csepkőbarlangnak. Délelőtt 10 órakor robogott be a révi barlang előtti pályaudvaron egy pár Pullmann-kocsiból álló udvari vonat. Mindegyik kocsin messziről fénylett az aranyos címer és a környéken tartózkodók hamarosan összesereglettek a nem mindennapi látvány megcsodálására.

Az udvari vonat egyik kocsijáról egy elegáns katonatiszt szállt le. A német főtisztiek formaruháját viselte és a révi szálloda bérletjét, Dolgos Ignácot kereste fel. A kíváncsiak érdeklődését erősen felesigazta az udvari vonat titokzatos utasa, aki a főtiszt után pár perccel szintén leszállt külön kocsijáról és fényes kíséretével a révi vendéglő felé igyekezett. Az előkelő idegen meglehetősen fiatal férfi volt, összes, de végtelen kedvességgel és finomsággal magatartásában, tábornoki egyenruhában.

A révi hidon találkozott össze a tábornok és kísérete a fekete szalonruhába öltözött Dolgos Ignáccal, aki mély tisztelettel és meleg szavakkal fogadta az ismeretlen főrangú katonát, aki nem volt más, mint Lipót bajor király, sárvári nagybirtokos. Lipót bajor király udvari vonaton kénytelen volt a révi pályaudvaron időzni egy óráig és ezt az alkalmat használta fel a felső ur arra, hogy a már oly sokszor hallott révi csepkőbarlangot felkeresse. Mikor arról értesült, hogy az udvari vonat egy óráig kénytelen Réven időzni, főudvarmesterét elküldte a vendéglő bérletjéhez avval a kéréssel, hogy legyen szíves az a bariangban kalauzolni. Lipót bajor király és kísérete először is a révi csepkőbarlangba ment le, ahol a felső ur a legnagyobb elragadtatás hangján emlékezett meg e ritka és értékes természeti csodáról. A felső ur hol magyarul, hol németül beszélt kísérelével és a lakossággal.

Mikor Lipót bajor király elvált az öt kalauzoló réviektől, magyarul köszönte meg a

szíves fáradozást. Majd a felső ur visszament az udvari vonatba, amely nemsokára csendesen suhant ki a révi pályaudvarról.

Egy magasrangú aradi vasúti tisztviselő a következőket mondotta el a király utjáról:

A bajor király Szolnokon át utazott vissza erdélyi látogatásából. A felső ur vonata az említett állomáson is kénytelen volt vesztegelni. A pihenés alatt az uralkodó elhagyta kocsiját és a perronon tömegesen tartózkodó német katonák felé tartott. A király mögött lépdelő főudvarmester és főhadsegéd intettek a katonáknak, hogy vágják magukat feszes állásba. Az uralkodó észrevette, hogy a katonák mire készülnek, kezével intett nekik, hogy csak maradjanak úgy, ahogy voltak.

Majd egészen közel ment hozzájuk, beszélgetésbe eredt velük. Aki szemlélője lehetett ennek a jelenetnek, az azt mondta az Aradi Közlöny tudósítójának, hogy mindnyájának könnyű szökött a szemébe, amikor látták, hogy ez a nemes lelkű felső ur milyen közvetlenül, milyen atyai szeretettel beszélgetett a német katonákkal, akik közt igen sok volt a fiatal csupasz képű, pirosposzsgás arcú fiatalember. Az öreg király megsimogatta, megcirógatta az arcukat, megveregette a vállukat és akinek kitüntetését látott a mellén, megöröszte a kezét, oly közvetlenül, oly minden leereszkedés nélkül tudott velük beszélni, hogy annak is meg kellett éreznie a király egyéniségéről kisugárzó meleget és fennköltséget, aki egy szót sem hallott a beszélgetésből.

Az uralkodó ezután kíséretével fel és alá járkált a perronon. A szolnoki állomás főnöke egyszerre odalépett ugyancsak a perronon tartózkodó Ofner főfelügyelőhöz, a budapest-balparti máv. üzletvezetőhöz és alig hallhatóan ezt sugta a fülébe:

— Két perc múlva indulás.

A bajor király meghallotta az állomás főnök jelentését és megállva az üzletvezető előtt, így szólt hozzá német nyelven:

— Ich kann das auch gut ungarisch sagen.

És teljes, precíz magyaros kiejtéssel megismételte:

— Két perc múlva indulás. Környezetéhez fordulva, mintegy parancsot adva a beszállásra. Mikor termes kocsija felé tartott, a mozdonyon észrevette az ott álló mozdonyvezetőt. Megismerte, hogy bajor, mert a bajor vasutasok egyenruháját pillantotta meg rajta, élénk gesztussal intett feléje s megadta neki a parancsot az indulásra.

Új delegátusokat választ a magyar országgyűlés. Budapestről táviratozza tudósítónk: Szász Károly, a képviselőház alelnöke egy újságíró előtt nyilatkozott és elmondotta, hogy nem lehet tudni, hogy a kormány az indennitást, vagy a költségvetést fogja tárgyalni a legközelebbi ülészakban, amely decemberben lesz. Az bizonyos, hogy ha az ellenzék széles mértű vitát indítana, akkor a költségvetést januárig le sem tárgyalhatja a képviselőház. December 7-én ugyanis formális ülés lesz, melyen a kormány benyújtja javaslatait. Ezután ünnepnap, majd pedig az előadók és a bizottságok munkája következik. A házszabályokban engedélyezett husznapos vita közben lesznek a karácsonyi ünnepek, úgy, hogy a költségvetést lehetetlen lesz január elejéig letárgyalni. Eppen ezért valószínű, hogy nem a költségvetést, hanem csak az indennitást fogja a kormány betérjeszteni. Az esetben, hogyha a delegációk összeülnek, a magyar parlament feltétlenül új delegátusokat választ. Decemberben valószínűleg az alelnökök részvételével fogják a képviselőház üléseit vezetni, miután Beöthy Pál képviselőházi elnök állapotát javulóban van ugyan, de orvosainak véleménye szerint még a jövő hónapban nem fogja elhagyhatni ágyát. Hosszabb és tartósabb nyugatiomra van szüksége.

Korlátozzák a személyforgalmat.

(Gyorsvonat Arad-Budapest között.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny több ízben intézte azt a kérelmet a közönséghez, hogy tekintettel azokra a mindenekfelett álló nagy nemzeti szempontokra, amelyeknek szolgálatában ma a vasut áll, helyezkedjék maga is arra az álláspontra, hogy minden életmagnyilvánulással csak a hadsereg érdekeit szolgálhassa. Ebből következik az, hogy a vasutal szemben támasztható igényeket is a reális valóság mértékére kell redukálni. Majdnem emberfeletti feladat elé van állítva a vasut és annak személyzete, de híven teljesítik minden erejüknek megfeszítésével feladataikat. Kötelességünk megállapítani, hogy a vasut a hadiérdek mellett egy pillanatra sem téveszti szem elől azt a kötelességet, amelylyel a polgári közönségnek tartozik. A polgárságnak legfőbb érdeke most az, hogy élelmiszere és fűtőanyaga idejében eljusson a termelési központokból minden egyes helyre. És a vasut ennek a biztosításáról gondoskodni akar. A legkényelmesebb eszköz, amely rendelkezésre áll, a mai viszonyok között az, hogy a személyforgalmat korlátozza. A személyvonatok járása ma nem lehet olyan arányu, mint volt béke idején és ezért a központi szállítási vezetőség kénytelen volt elrendelni a korlátozást. Az ily módon felszabadult szállító eszközök segítségével lebonyolíthatja majd a megnövekedett élelmiszer-forgalmat. A vezetőség figyelmezteti a közönséget, hogy csakis a feltétlenül szükséges utak megtevésére szorítkozzék és hogy az indulási állomáson érdeklődjék mindenki, vajjon lehet-e utazni és ezért a következő felhívást bocsájtja ki:

„A cs. és kir. középonti szállítási vezetőség kénytelen az illetékes vasuti középonti hivatalokkal egyetértően korlátozást elrendelni a személyforgalomban, hogy a nyert szállító eszközök segítségével az őszi utóján fokozódó és az idén a megszokottnál is nagyobb arányban megnövekedő élelmiszer-forgalmat a szükséghez képest lebonyolíthassa. A népek élelmiszerevel való ellátása, a legfontosabb szükségleti cikkek szállítása elkerülhetetlenné tett bizonyos intézkedéseket, amelyek természetesen csak a feltétlenül szükséges időpontig maradnak érvényben. Eme intézkedéseknek szükségük van a nép megértő támogatására és hogy az utazást feltétlenül a szükséges utak megtevésére szorítsa. Kirándulások, kéjutazások a legközelebbi időben mellőzendők. A valóban szükséges utazások megtevésére az ezután közlekedő vonatok és a rendelkezésre álló járművek elégségesek lesznek.

Ajánlatos nagyobb utazás előtt az utazás lehetősége iránt a pályaudvaron érdeklődni. Utipodgyászt a legszükségesebb mértékre kell csökkenteni. Az illetékes vasuti hatóságok azt hiszik, hogy a nép hazafias bolátása és megértése elegendő annak a megismerésére, hogy a népek élelmiszerevel való ellátása érdekében tett intézkedések elkerülhetetlenek.

Első sorban a frontra utazó és a frontról érkező katonákat kell szállítani, ezért Budapestben már csak korlátozott számban adtak ki az Arad felé induló személyvonatokra jegvet. A túlszűrt vonatról sok embert le is szállítottak, és ezért mindenki gondolja meg alaposan, mielőtt utra kél, ne hogy a fővárosban legyen kénytelen vesztegetni.

A 607. és a 608. sz. személyvonatok menetrendjében szintén történik változás, amennyiben ezek szintén most már Budapest—Arad—Tövis vonalon bonyolítják le a forgalmat. Az egyik d. u. 3 óra 31 perckor érkezik Aradra Budapestről, a másik pedig 11 óra 42 perckor indul Brádról Budapestre.

Maximális árak —

a papiroson.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Alig van ma már olyan élelmi, vagy egyéb fontos árucikk, amelynek az árát a kormány ne makszimálta volna. A legmagasabb ár megállapításánál a minisztérium nem mutatott valami különösebb spóroló szándékot és különösen a mezőgazdasági cikkek határának megszabásakor az a tendencia érvényesült, hogy a gazdaközönség megtalálja a számítást. Nem lehetne a kormányt azzal megvádolni, hogy a kereskedelmi cikkek megállapítása alkalmával ugyanilyen nagylelkűséget tanusított. Valószínűleg úgy gondolkodtak az intéző körök, hogy nem szükséges az összes cikkek árát magas összegben megszabni, mert akkor a fogyasztó közönség tulságosan megterhelhetnék. Ennek az altruista számításnak azonban az a hibája, hogy a kormány azt hitte: a fogyasztó közönség minden áron igyekszik betartani az eladókkal a maximális árat. E tekintetben azonban a minisztériumot súlyos csalódások érték. Napról-napra láthatjuk, hogy nemesak Aradon, hanem az egész országban is csak akkor lehet betartani a legmagasabb árakat, ha a vevő és az eladó közre legalább két rendőr áll. A piacon, vagy a kereskedésekben ma már ugyszólván kinevetik azt, aki maximális áron akar vásárolni. Egy aradmegyei főszolgabíró a következőképen jellemezte a parasztagdákat, amikor a maximális árról volt szó:

— Hiába tervezi a kormány a mezőgazdasági termények rekvirálását. A paraszttól nem fogják kihuzni a kukoricáját, mert úgy elássá, hogy száz linác se tudja azt kiszaglászni. A parasztagda, mikor elássá a terményét, vérbe forgó szemekkel szokta mondani: Nem adom oda a makszinak, ebből ugyan egy szemet se eszik a makszi.

A falusi kisbirtokos tehát inkább a föld alá rejti terményeit, minsem, hogy makszimalis áron odaadja, mint ő állítja a makszinak. Ezen a téren azonban a paraszt nem marad egyedül, mert sajnos a városi eladók között is kevés kivételt találunk. Érdekesnek tartjuk, hogy rövid összefoglalásban bemutassuk: mely árucikkeket és milyen áron makszimáltak eddig. Amint említettük, ugyszólván a legfontosabb életszükségleti cikkek határ ára meg van már állapítva. Ezek közül felemlítjük a következőket:

A petroleum literjének kicsinyben 49 fillér, kilogramjának pedig 59 fillér a maximális ára, de szeretnénk olyan kiskereskedést látni,

ahol ezért az összegért kaphatnánk ásványolajat. Aradon 70–80 fillér egy liter petroleum. Arad város tanácsa a finom étkezési burgonya kilogramját kicsinyben 28 fillérért, métermázsáját nagyban 24 koronában szabta meg.

Ha egyáltalán lehet burgonyút kapni, akkor az eladó ezzel szemben legalább 40 koronát követel métermázsánként.

Hogy állunk a cukorral? A süvegcukor métermázsája nagyban 116 korona 50 fillér, kicsinyben kilogramja 1 korona 28 fillér. A kockacukor kilogramja kicsinyben 1 korona 80 fillér. Mi azonban ismerünk olyan kereskedőket, akik két koronáért árusítják a cukor kilogramját.

Ugyanigy vagyunk a sertésszirttal is és a szalonnával. A zsir maximális ára kilogrammonként 6 korona 50 fillér, a szalonnáé pedig 5 korona 50 fillér. De Aradon ma 12 koronán alul nem kapni egy kilogram sertésszirt, a szalonnát pedig jó, ha 15 koronáért meg lehet vásárolni.

A polgármester a kávé árát Aradon a következőképen makszimálta: Robusta 9 korona 90 fillér, Jáva 10 korona 70 fillér, Kékkávé 12 korona 10 fillér, Maragogip 13 korona 10 fillér, pörkölt kávé 18 korona 10 fillér, finom pörkölt kávé 14 korona 50 fillér. Ezzel szemben az egészen közönséges kávé kilogrammjáért 20 koronát követelnek.

Még fűrebbben állunk a paszullyal, lencsével és borsóval. A paszuly és lencse kilogramjának maximális ára 60 fillér, a hántolt borsóé pedig 1 korona 10 fillér. A valóság pedig az, hogy Aradon a paszulyért és a lencséért 1 korona 20 fillért követelnek a hitvány nyereszkesedők, akik pedig egyáltalán nincsenek rászorulva az uzsorára. A finomabb fajta kukorica kilogramjának maximális ára kicsinyben 30 korona, de a valóságban 40 koronáért, adják nagyban, azonban örülhet az, aki egyáltalán kap tengerit és szívesen fizet érte 60–80 koronát is métermázsánként.

A szilva árát is makszimálta a kormány: a nyers őszi szilváéért 20 koronában, a nyers nyári szilváéért 10 koronában, az aszalt szilváéért pedig métermázsánként 100 koronában.

Mellékesen megemlítjük, hogy a denaturált szesz literjének maximális ára két korona, azonban ismerünk olyan eladót, aki literjét 5 koronáért árusítja.

A bőröl már nem is érdemes beszélni. A marhabőr kilogramjának maximális ára átlag 15–20 korona, a borjú bőré pedig 30–32 korona. Az eladók azonban 60–80 koronát követelnek egy kilogram bőrért. Javukra szól az, hogy a budapesti gyáros a legnagyobb uzsora kamatot veszi tőlük és szintén nem törődik a maximális árakkal.

Nem érdektelen az, ami Aradon a liszt árával történik. A nullás liszt alapára kilogramonként 96 fillér, Aradon azonban 102 fillérért árusítják a hatósági üzletekben. Ugy gondolkoznak ugyanis, hogy aki nullás lisztet vásárol, az fizethet 102 fillért. Elfelejtik azonban, hogy a lisztmizéria következtében az aradi hatósági üzletek a legszegényebb néposztálynak is nullás lisztet kénytelenek kiszolgáltatni és így a földhöz ragadt munkás 102 filléres lisztből süt kenyeret.

Ennyit érnek a maximális rendeletek. Majd meglátjuk, hogy az országos közéletmezési hivatal érvényt tud-e szerezni a kormányintézkedéseknek.

Oláh tisztek megvetik Bratianut.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A második emeleten, a kórház egy kertre néző szobájában fekszenek a sebesült oláh tisztek. Előbb együtt voltak az orosz tisztekkel, hamarosan külön választották őket, mivel élessé fokozódott összetűzéseik ismétlődtek meg. Most külön szobájuk van az oláhoknak. Egy kapitány közöttük a legidősebb rangban, aki súlyos tüdőfővesséssel fekszik a második ágyon, a többi hadnagy és főhadnagy. Összesen tizenegy oláh tiszt. Csak két aktív van közöttük, egy hadnagy és egy főhadnagy, a százados tartalékos, civiltben brailai fiskális s annyi köze van a katonai tudományokhoz, hogy majd belehalt a sebébe, amit a híres szebeni csatában kapott.

— Ah Redacteur — mondják mintegy kórusban, amikor a kísérő doktor bemutatott. Nagy megilletődéssel ejtették ki ezt a szót, a tisztelő hangján és körém gyűltek, akik jártai tudtak, akik fektették, azok pedig kíváncsián szegezték nekem a szemüket. A nagybanat romániai kollégák ezt jól megcsinálták odanézve.

Vémetül kettő beszélt közülük, *tranciául* egy sem, pedig itt mindig azt beszélték, hogy minden intelligens romániai oláh ember jól beszél tranciául. A tology tisztek rácafoltak erre az állításra, vagy meglehet, hogy ők nem tartoznak az intelligens emberek közé. Pedig van közöttük két ügyvéd, egy tanár, diákok, hivatalnokok. Vajjon kik az intelligensek Romániában?

Első kérdés:

— Hogy érzik az urak itt magukat?

Ha lehet ezt a kifejezést használni, az oláh tisztek elégedetlenek. Ezt az elégedetlenséget nem vallják be nyíltan konkrét, határozott kijelentéssel, de feleleteikből, hangsúlyukból, vallai mozgásából kitetszik, hogy több kényelmet vártak a hadifogságtól. Szeretnének például valamelyik tiszt felügyelete alatt sétálni menni a városba, vagy színházba, vagy délutánonként kávéházba menni, családokhoz eljánni a biztosítékba adott becsületű ellenében. A háború naiv elemistái ők.

Románia határai helyzetéről jól vannak tájékozódva.

Van egy szakaszvezető a kórház irodájában, aki a Romániára legkellemetlenebb híreket reggelente hidegvérrel fordítja le az oláh tisztek szobájában. *Konstanza, Csernavoda* *el- es eről tudnak*, valamint az erdélyi kudarcokról is, s talán egy vigasztalásuk van: nem hisznek mindent, amit a lapok írnak. Egyébként hiába kérdezzük meg őket a határai helyzetéről való véleményüket illetőleg. Nem tudnak semmit, nincs véleményük, s ha van, az abszolút naivitás, annyit értenek a stratégiához, mint mi, magyar polgári középosztály, a háború előtt: semmit.

Csak egyet állítanak teljes bizonyossággal, még pedig azt, hogy *Bukarestet nem lehet bevenni*. Az olyan erős vár, hogy nem lehet bevenni — mondják — erősebb, mint Przemysl, erősebb, mint Verdun, teljesen bevehetetlen.

Románia politikájáról alkotott véleményük a *Bratianu iránti utálatban csucosodik ki*. Ő az oka a háborúnak, ami most katasztrófa felé vezet. A kapitány azt mondja, hogy Bulgáriával ki kellett volna békülni, vissza kellett volna adni neki Dobrudzsát, azután semlegesnek kellett volna maradnia Romániának. A semlegeséget szerinte csak úgy lehetett volna megartani, ha Bulgáriával békességet hoznak létre, különben okvetlenül háború lett volna, mert Bulgária nagyon készült Románia ellen.

— Es Erdély?

— Csak nem gondolja, Herr Redacteur, hogy Erdély elfoglalásának lehetőségében én egy pillanatig is hittem? Ez csak egy politikai jelszó volt a központi hatalmak ellen való beavatkozásra, mint ahogy a másik párton Beszarabiát emlegették. Romániának okvetlenül be kellett avatkoznia, mert nem bírta el a két hatalmi csoport ütközésének nyomását. A baj csak ott van, hogy a beavatkozás óráját Bratianu rövidlátó politikája elhibázta.

Mindegyik tisztnek meg volt a véleménye Bratianuról és mindegyik a százados szempontjából bírálta el a dolgot. A százados a legidősebb közöttük s úgy látszik, hogy a

hosszu napok és éjszakák muló perceivel sokszor beszélt a fiatal tiszteknek Bratianu politikájáról.

HIREK. LEGÜJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor

A Reuter-ügynökségnek jelentik Athénből: Az entente különítménye megszállta az arzenált és azt a kis szigetet, melyen a görög flotta lőszerraktárai vannak.

A Secolónak jelentik Athénből: Fournet tengernagy jegyzékét küldött az athéni kormánynak, amelyben tudomására adja, hogy az entente megszállta az arzenált és birtokba vette a görög flottának mindama hajóit, tengeralattjáróit és lőszerkészletét, amelyeket Laris szigetén találtak.

A sajtóhadiszállásról jelentik: Az orosz vezérkar hivatalos jelentése november 6-ról a következő: A Predeal körüli makedes harcok után az oláhok kénytelenek voltak dél felé visszavonulni. A Zsil-völgyben az oláhok északra visszanyomták az ellenséget. A Duna mentén esatározások folynak.

Az oláh vezérkar hivatalos jelentése november 7-éről: A Buzeu-völgyben támadásunk előbbre jutott. Déli front: Gyurgyevot az ellenség lövi. A Dobrudzsában az egész vonalon előbbre jutottunk.

Harc minden tengeren.

— Távirati tudósítás. —

A Reuter-ügynökség közli az angol admirális következő jelentését a tegnapi buvárhajó támadásról: *A buvárhajó még két kaiser típusu dreadnoughtot talált el.*

Az Eszaki jeges tengeren nagy az ellenséges hajók tevékenysége. A német buvárhajók megütköztek orosz torpedónaszádokkal és felfegyverzett gőzbarkákkal és állítólag a buvárhajókat elűzték. Több angol és orosz cirkáló a Sark tengerre indult.

Az entente hatalmak kétszáz gőzbarkát rendeltek *Amerikában*. A barkák egyenkint száz yard hosszúak és hatszázötvenezer dollárba kerülnek darabonkint. Bizonyos, hogy hadicélokra fogják azokat felhasználni.

Az amerikai nagykövet tiltakozását jelentette be az angol kormánynál az angol postacenzura miatt. A lapok arról értesülnek, hogy az entente ragaszkodik cenzurajogának széleskörű fentartásához.

A Matinnak jelentik Lissabonból: Lissabon előtt ellenséges buvárhajók jelentek meg, melyek serényen tevékenykedtek. A tengeralattjárók a múlt héten tizenhárom portugál hajót süllyesztettek el.

Az Havas-ügynökség jelenti Krisztániából: Norvégia Németországnak adott válaszjegyzékében ragaszkodik a dekrétumában foglalt álláspontjához és azokhoz a jogaihoz, melyet a nemzetközi joggal megegyezőnek talál.

Egy orosz torpedóvadász hajó november 2-án rálőtt egy német tengeralattjáróra, három-négy tengeri mértföldnyire Vardö mellett. A norvég kormány megbizta pétervári kö-

vetét, hogy semlegességének megsértése miatt tiltakozzék az orosz kormánynál.

Oroszország és a lengyel önállóság.

— Távirati tudósítás. —

Pétervárról jelentik: A lengyel proklamáció csak vasárnap este vált itt ismeretessé. Hatása különösen erkölcsi tekintetben óriási volt. Stürmer miniszterelnök szintén akart autonómiát adni a lengyeleknek, de csak általános elvek alapján. Mikor a proklamációról a hírek megérkeztek, minisztertanács ült egybe az új helyzet megvitatására. Pétervári körök a lengyel szabadság feltámasztását a központiak újabb diplomáciai offenzívája van. Van nagy győzelmének tekintik és félnek, hogy a központiak a lengyelekkel rendkívül meg fognak erősödni. A lengyel pártvezérek Moszkvában és Péterváron tanácskozásra gyűltek össze.

Rómában, Párisban és Londonban a lengyel koloniák a napokban gyűléseket tartanak a legutóbbi események megbeszélése céljából és egy Párisban tartandó lengyel kongresszus előkészítése érdekében.

— **Beteg a cár.** Stockholmból jelentik: A cárné Carskojeseloba költözött, ahol napok óta tartózkodik a cár. Az a hír van elterjedve, hogy a cár idegbeteg és kezelésre szorul.

— **Meghalt a legkisebb Hindenburg.** Szegedről jelentik: Nagy szomorúság van az alsóvárosi Röskei-utca egyik házában. Meghalt a család kicsi büszkesége: Csonka Hindenburg Vilmos. Az apróság az ősszel született s apja, Csonka István közpolgár, illetve közvitéz, Hindenburg névre kereszteltette. Az anyakönyvi hivatalban kissé nehezen ment a dolog, mert a nagy német hadvezér neve nem fordul elő a szentek névsorában, de mivel az apa nem engedett, beírták a Csonka név után Hindenburg nevet is az anyakönyvbe. A helybeli Hindenburg azonban nem ért rá karrierjét megkezdeni, mert szegénykét a napokban elvitte valami gyermekbetegség s így a kis Csonka Hindenburg most másodszor került bele a szegedi anyakönyvbe.

— **Kötelező katonai szolgálat Amerikában.** Newyorkból jelentik: A kormány megbizta a vezérkart, hogy dolgozzon ki a kötelező katonai szolgálatról törvényjavaslatot. A tervezetet azután a kongresszus elé fogják terjeszteni.

— **Arad — Erdélyért.** Az oláh betörések által elpusztított erdélyi falvak felépítésére újabbán a következő adományok érkeztek *Kintzig János* főispán hivatalába: *Domány József* és *neje* 1000, *Bing János* 1000, *Kövér Márton* 1000, *Aradi tejesarnok* 200, *özv. Szathmáry Gyuláné* 100, *Winkler József* 100, *Rosenberg Arnold* és *neje* 100, *Fránkl S. József* és *neje* 100, *Kir. ügyész és törvényszék* örszemélyzete 35, *Zubor Imre dr. ügyvéd* 30, *Seitelbach Salamon* 6, *Jenei Lászlóné* 5, *Jenei Lújzika* 5, *Jenei László* 2 korona.

— **Köszönetnyilvánítás.** H. N. volt szives 300 koronát az izraelita népkönyha javára adományozni, mely nemeslelkű adományért hálás köszönettel adózik az izraelita nőegylet elnöksége.

— **Házvétel.** *Fényes Dezső József* főherceg-ut 10. szám alatt levő kétemeletes házat megvette *Cukker Emil* takereskedő kétszáz-negyvenezer koronáért.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Felhívás a lengyelekhez**hadsereg alakításra.**

Lublinból jelentik: A magyar-osztrák seregek által megszállt lengyel területek katonai főköormányzóságának rendeleti lapja a következő proklamációt közli:

— Lublin és Varsó főköormányzóságok lakóhoz! Ausztria, Magyarország és Németország szövetséges hatalmak uralkodói tudatják veletek azt az elhatározásukat, hogy az orosz kényuralom alól felszabadított lengyel tartományokból új és önálló lengyel királyságot létesítsenek. Legforróbb és több, mint egy évszázadon át hasztalanul táplált óhajtaatok teljesült. A nehéz, háborús idők komolysága és veszedelme, az ellenséggel szemben álló seregeinkről való gondoskodás, egyelőre arra kényszerít bennünket, hogy államotok kormányzását még magunk tartjuk kezünkben. Azonban szívesen adjuk meg már most is a módot ahhoz, hogy segítségekkel fokozatosan létesítsük azokat az állami berendezéseket, amelyek az új állam szilárd megalapozását, kiépítését és biztonságát garantálják.

E berendezések elseje egy lengyel hadsereg! Oroszországgal még nem fejeztük be a küzdelmet. Ti abban részt kívántok venni, lépjétek tehát önként oldalunkra és segítsetek befejezni elnyomótok feletti való győzelmünket. Testvéreitek a lengyel légióban vitézül harcoltak mellettünk, nagyon kitüntették magukat. Tegyetek ti is így csapattestvéreitekben, amelyek a jövőben, amazokkal egyesítve a lengyel hadsereget fogják alkotni. Ez a hadsereg a ti új államotoknak szilárd alapot fog adni. Ezenkívül pedig szeretett színeitek és zászlóitok alatt ottalmazzátok hazátokat. Ismerjük bátorságotokat, izzó hazaszereteteteket és ezért felhívunk benneteket vegyetek részt a harcban oldalunkon és gyűjtsétek össze harcra képes férfialitokat. A vitéz lengyel légió példájára, közös munkával a német, magyar és osztrák hadsereggel, vessétek meg alapját a lengyel hadseregnek, a melyben haditörténetetek dicsőséges hagyományai, testvéreitek hűsége és vitézsége által ismét fel fognak támaszni. Eszder, a császári német főköormányzó s. k. Kük, csász. és kir. magyar-osztrák főköormányzó s. k.

— **Hadiárva Otthon Aradon.** Jelentették már, hogy az aradi kereskedők testülete mozgalmat indít Hadiárva Otthonnak Aradon való létesítése érdekében. Ebben az ügyben a kereskedelmi testület kérelme alapján az aradi kereskedelmi és iparkamara feliratot intézett a hadiárvaikat gyámolító országos bizottsághoz és megkérdezte: hajlandó-e az országos bizottság anyagi támogatásban részesíteni az aradi Hadiárva Otthont. Az országos bizottság a napokban válaszolt a felíratra és azt közli, hogy véleménye szerint a legelőszerűbb volna országos gyűjtésből előteremteni a szükséges összeget. Ha ezután meg lesz az aradi árva otthonhoz szükséges alap, akkor az országos bizottság sem vonakodik anyagi támogatásban részesíteni. Ebben az ügyben Nyári Vilmos elnöklése mellett ma délután ülést tartott a kereskedelmi testület választmányra és Glück Dező, Kneffel Lajos, Berta Titusz, Lévai Adolf, az elnök, Somogyi Gyula dr. és Bolgár Lajos útkár felszólalása után elhatározta, hogy legközelebb nagy értekezletet hív össze, amelyen konkretizálni fogja ennek a hazafias intézménynek alapjait és remélhetőleg mi sem áll majd utjában az aradi Hadiárva Otthon létesítésének.

— **A szegedi zsidó főkántor bevonult.** Szegedről írják: Lamberg Mórt, a szegedi hitközség főkántorát elvitték katonának. Lamberget heves választási küzdelem után 1913-ban választották meg főkántorrá, Schorr Mór halála után. Ujvidékről hozták Szegedre a főkántort. Lamberg Mór galiciai születésű és bár hosszú éveken át volt Ujvidéken, majd megválasztották Szegeden, senki sem figyelmeztette, hogy meg kell szereznie a magyar honosságot és ennek alapján a magyar állampolgárságot. A szegedi zsidó hitközség reklamálására egy ízben felmentették a főkántort a katonai szolgálat alól, utóbb azonban kiderült, hogy nem magyar állampolgár, hatályon kívül helyezték a felmentését és most az osztrák haderő kötelékében teljesítendő katonai szolgálatra be kellett vonulnia.

— **Alkotó- és diétérót nyerünk** rendszeres emésztésnél és utóbbi esakis jól megrágott étel-ek által érjük el. Ahhoz, hogy a kemény táplálékot megfelelő alakban a gyomorba juttassuk, elsősorban jó fogak szükségesek. A fogak ápó-lása tehát nagyon fontos tényező. Aki a száj, valamint a fogak tisztításához naponta reggel és este kalcidot fogkrémet használ, az a legelőszerebb fog- és szájpatési rendszert követi.

— **Házasság.** Salgó Siegfried tart. es. és kir. állatorvos és Nussbaum Lili ke az aradi izr. templomban f. hó 12-én (vasárnap) délelőtt 9 és fél órakor házasságot kötnek. (Mind-en külön értesítés helyett.)

— **Robbanás egy gázgyárban.** Desszából jelentik: A gázgyár gépháza és tisztító telepe déli egy óra tájban légebe röpült. A kazán is fölrobbant és magával vitte a tisztítóházat a retortákkal együtt. A gyártelep összes tetői le-hullottak és a falak megroskadtak. A tüzet a gyorsan elősietett tűzoltóság oltotta el. A vá-rosban sok száz ablaküveg eltört. Az utcákat üvegtörmelék borítja, emberéletben azonban nem történt veszteség. Két személy könnyebben megsebesült. A gázgyár közelében levő hely-őrségi kórházat gyorsan kiürítették. A város világozás nélkül van. A robbanás keletkezé-sének oka nem ismeretes.

— **A vízvezeték éjjeli szünete.** Zádor Imre gépüzemigazgató értesíti a közönséget, hogy az alant felsorolt helyeken és napokon a víz-szolgáltatás fél 10 órától reggel 5-ig szünetelni fog: November 9-én a József főherceg-ut, An-drássy-tér, Szabadság-tér, Atzél Péter- és Vö-rösmarthy-utcákban, 11-én a Nagyvárad-ut, Pécskai-ut, Vászár-tér, Karolina-, Varjassy J., Szent László-, Kiss Ernő-, Kis- és Ferdinánd-utcákban, 13-án a Kossuth-, Dessewffy-, Wes-selényi, Magyar-, Vécsey-, Varjassy Lajos, Te-leky- és Póltenberg Ernő-utcákban, 15-én a Weitzer-, Kazinczy-, Fábán-, Kőlesey-, Sa-lacz-, Bathyány-, Széchenyi-, Perényi-, Sá-rosy- és Csiky Gergely-utcákba, 17-én az Ap-ponyi-ut, Erzsébet-körut, Tabajdy Károly, Kö-nyök-, Petőfi-, Eötvös-, Simonyi-, Zoltán-ut-cákban és a várban.

— **Adomány.** Az emberbaráti szeretetnek és na yelkűségnek szép jelét adta idősebb Neuman Adolf báró. A „Nővédelmi hivatal” szegényei óriási nyomorral küzdenek s külö-nösen a mai nehéz viszonyok között a legki-sebb ruha vagy más adományra reá vannak utalva. Ezeknek segélyezésére adományozott idősebb Neuman Adolf báró 500 koronát, me-lyért ezután is halás köszönetet mond az el-nökség.

— **Mindenki keresse fel Fischer Simon** Nagyúrúházát a Szabadság-téren. Trikók, ha-risnyák, ferri ingek, kalapok nagy választék-ban; gyermek-kocsik gyári raktáron. 5628

— **Általánosan elismert** legjobb légnyo-másu gép az Aerowash, melynek gyakorlati bemutatása ma és minden esütörtök délután pont 4 órakor díjtalanul megtekinthető Magyar Ferenc gazdasági gép- és műszaki üzletében Arad, Zrinyi-utca 6. Főelárusító: Légnyomásu mosógép vállalat Budapest VII., Erzsébet kör-ut 35. A gép ára 24 korona. 281.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Athénből jelentik, hogy az entente csapatok megszállták Szeres szigetét, az ott levő arzenált és a municiórak-tárakat. A görög torpedóflottán fran-cia lobogó leng, de azt nem használ-hatják, mert a görög kormány az ágyuzarakat már régebben leszedette. Fournet admirális bejelentette a kor-mánynak már azt a követelését is, hogy adják ki flottilla ágyuinak zár-jait.

Pétervárról jelentik: Stürmer mi-niszterelnök állapota válságos. A du-mában a 14-ére tervezett kormánynyi-lakozatot nem fogja megtehetni. Nem tudják eddig azt sem, hogy a minisz-terelnököt betegsége idején ki fogja helyettesíteni.

Barcelonában a rendőrség egy anarchista összeesküvést fedezett fel, mely a drágaság miatt fel akarta rob-bantani a parlament épületét.

A Daily Mail jelenti Bukarestből: Ellenséges repülők a napokban újból bombázták Bukarest erődítményeit. Az ellenség offenzívájának újabb előjelei mutatkoznak.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.**Mezőgazdasági felmentések meghosszab-bitása.**

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Varjassy Lajos polgármester a következő-ket teszi közzé: A m. kir. honvédelmi minisz-ter f. hó 2-án kelt 21950. eln. Mga. 1916. számú rendeletével f. évi december hó 31-ig meg-hosszabbította mindazon legénységbeli fel-mentéseket,

1. melyeket a cs. és kir. hadügyi és a m. kir. honvédelmi miniszter mezőgazdasági érde-kekből meghatározott időre, engedélyezett és melyeket hivatalom az 1916. évi 15109/eln. számú honvédelmi, illetőleg 1916. évi 119,563/abt. 10. számú hadügyminiszteri rendelet alapján f. évi november hó 30-ig meghosszabbított; továbbá

2. melyeket a cs. és kir. hadügyi és m. kir. honvédelmi miniszter önálló mezőgazdák-nak, őket mezőgazdasági üzemben helyettesítő hozzátartozóiknak; mezőgazdasági alkalmazot-taknak, vagy egyéb felügyelő közegeknek, s végül a mezőgazdaságban okvetlenül szüksé-ges kovácsoknak, bognároknak és molnároknak engedélyezett és melyek f. évi december hó 31-je elbit lejárnak.

Ugyanezen rendelet felhatalmazta, hogy a fent hivatkozott felmentéseket, továbbá a m. kir. honvédelmi és a cs. és kir. hadügyminisz-ter által mezőgazdasági érdekből meghatározott időre engedélyezett azokat az ugyancsak le-génységi felmentéseket, melyek 1917. évi már-cius hó 31-ike előtt lejárnak, különös méltány-lást érdemlő esetekben és meghatározott felté-telek fennforgása mellett 1917. évi március hó 31-ig meghosszabbithassanak.

Emnélfogva felhívom mindazon mezőgaz-dákat, kik felmentésüknek a fent hivatkozott rendelet értelmében leendő meghosszabbítását kérelmezik, hogy az eljárás megindítása cél-jából a felmentésre vonatkozó iratokkal hiva-talomban 3 nap alatt jelentkezzenek.

FOG- kőmészek, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színével azonos porcellánból.

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szájpaddás nélkül aranyból, platínából vagy porcellánból.

FOG- kővek eltávolítása, fogak felfűtése és hibás fogsorok átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZAS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönben Amerikában a legnépszerűbb fogspeciálistáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legelőkeltebb műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújtok, hogy még a legkényesebb esetekben is a legelőkeltebb mértékben megfelelhessenek.

Telefon 10-11. szám.

JACOBI GYULA vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17.

TORVÉNYKEZÉS.

§ A gyulai őrmesterek. A legfelsőbb honvéd törvényszék most itélkezett a sikkasztással vádolt gyulai számvivő-altisztek ügyében, akik közül a szegedi honvéd hadosztálybíró Bartha Istvánt nyolc évi és két hónapi, Kéri Lajost négy évi és két hónapi, Pugna Pált három évi és két hónapi súlyos börtönre ítélte. Sal Józsefet pedig fölmentette. A legfelsőbb honvédtörvényszék helybenhagyta a szegedi hadbíró ítéletét. Sal József fölmentése már előbb jogerős volt, miután az ügyészség visszavonta felebbezését.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. november 9-én csütörtökön:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

3 a kislány.

Operette 3 felvonásban.

Kezdet 8 órakor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:
Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.)

Özv. Bettelheim Lajosné született Spitzer Lina az alulírottak nevében is fájdalommal jelenti, hogy szeretett férje, a páratlan apa, vő, após, testvér és rokon

Bettelheim Lajos ur

életének 63-ik évében Sopronban elhunyt.

Drága halottunkat akaratához képest Aradra hoztuk és folyó hó 9-én délután 3 órakor fogjuk a zsidó temető halottas házából családi sírhelyén örök nyugalomra helyezni.

5798 Nyugodjék békében!

Arad—Wien—Sopron, 1916. november 8.

Bettelheim József, Bettelheim Sándor, Bettelheim Anny férj, Hajós Pálné gyermekei. Özv. Spitzer Józsefné szül. Blau Berta anyósa. Hajós Pál t. fűzérladnagy veje. Bettelheim Sándorné szül. Spiegler Elza menyje. Bettelheim Manó, Bettelheim Adolf öccse. Ilta Adler Andor, Fényes Kálmáné, Adler Vilma, Berkes Leó, Berkes Imre, Bettelheim Teréz, Betlen Teréz, Bettelheim Jenő, Bettelheim Juliska, Bettelheim Annus unokáccsai és hugai.

ARADI KOZLONY

1916. évi november hó 1-től új előfizetést nyitottunk az Aradi Közlöny-re.

Előfizetés, árak:

Helyben:

Egész évre	28 K. — fill.
Fél évre	14 " — "
Negyed évre	7 " — "
Egy óra	2 " 40 "

Vidéken:

Egész évre	32 K. — fill.
Fél évre	16 " — "
Negyed évre	8 " — "
Egy óra	2 " 80 "

Tessék mutatványszámot kérni.

Kuszálk Ferenc a maga, úgy az alólírottak, valamint számos rokon és ismerős nevében is mélyen megtört szívvel szomorúan jelenti a felejtethetlen és hőszeretett jó édesanya, anyós, nagyanya, keresztanya és jó rokon

Özv. Kuszálk Jánosné

szül. Jenei Jeney Erzsébet urasszony

f. é. november hó 8-án d. e. 10 órakor, életének 86-ik évében, hosszas szenvedés után a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai f. hó 9-én d. u. 4 órakor fogtak a Fa-utca 7. sz. saját házából, a román. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint a helybeli felső temetőben levő családi sírkertben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő gyászmise áldozat az elhunytnak lelki üdvéért f. évi november hó 18-án d. e. 9 órakor fog a helybeli főtiszt. Minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatattatni.

Aidas és béke poraira!

Arad, 1916. évi november hó 8-án.

Kuszálk Ferencné szül. Pistay Ilona, Özv. Kuszálk Józsefné, szül. Görgeyi Terez, menyje, Kuszálk Erzsike, Kuszálk Ilonka, Kuszálk Jánika unokái. Ambrózy Gyuláné, Ráday István, Ráday Ferenc, Ráday Erzsébet, keresztgyermekai. Özv. Görgeyi Józsefné, Özv. Pistay Józsefné nassasszonyai. Malóros János és neje, Dengelegi Ferenc és neje, rokonok és az összes rokonság. 15

Varga Imre első temetkezési intézete Arad, Andrássy-tér 13. Telefon nappal: 37. Ejeli szolnoki: 738.

APOLLO SZÍNHÁZ.

November 9-én, csütörtökön:

Az „ARANY”-sorozat III. filmje.

A World amerikai filmgyár szenzációs felvétele:

Szibéria.

Dráma a fehér cár birodalmából 4 felvonásban.

Főszerepben: Clara Kimball-Young.

Az előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek és nem folytatólagosak.

Rum—likör

essentiák és compositiók

„RUMARON”

50 filléres üvegekben, 2 liter finom Tea-rum készítéséhez, kereskedőknek 40% rabat áru-ban.

Szemző Armin

áruügynökségénél, Arad.

Interurban telefon 592. szám

Aranyat

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becsorél; ugyazintén régiségeket vesz és elad

Losonczi Lajos

óra és ékszerész üzlete

ARAD, Szabadság-tér

Telefon 944.

9551—1916. pm.

Hirdetmény.

A tengeriért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területén métermássánsként (100 kgm.) tisztasúlyra a következőkben állapították meg:

A közönséges lófogó és követ tengerire nézve 1916. szeptember—október csöves: 26 K, morzsolt: 84 50 K, november csöves: 26 90 K, morzsolt: 85 K, december csöves: 27 80 K, morzsolt: 85 50 K. 1917. január csöves: 28 70 K, morzsolt: 86 K, február csöves: 29 60 K, morzsolt: 86 50 K, március csöves: 30 50 K, morzsolt: 87 K, április csöves 31 40 K, morzsolt: 37 50 K, május vagy későbbi hónap csöves 32 20 K, morzsolt 88 K.

A fajtengerire: 1916. szeptember—október csöves: 28 10 K, morzsolt: 87 50, november csöves: 29 05, morzsolt: 88 K, december csöves: 30 K, morzsolt: 88 50 K, 1917. január csöves: 30 95 K, morzsolt: 89 K, február csöves: 31 80 K, morzsolt: 39 50 K, március csöves: 32 80 K, morzsolt: 40 K, április csöves: 33 80 K, morzsolt 40 50 K, május vagy későbbi hónapokban csöves: 34 80 K, morzsolt: 41 K.

Varjassy, polgármester.

Nyomatványok

csinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda részvenytársaság nyomdájában.

ECETSÁV

Garantált 66% vegyileg tiszta, étkezési célokra prima svéd áru 800 grammos üvegekben 25 üveg ládánként, próba üveg 800 gram-

mos, mely megfelel 25 liter kellemes ízű asztali ecet készítéséhez, küld utánvét mellett. Szállítási határidő 2—3 nap.

Beck Testvérek

Arad, Teleky-utca 15. szám. Saját ház. 5071

URANIA SZÍNHÁZ.

Csütörtöktől — vasárnapig
a legnépszerűbb magyar operette:

János

vitéz.

Filmmese 6 részben.

Számozott jegyek naponta délután 3 órától
a mozi irodában válthatók.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a m. kir. Ministerium a nyers bőrök és készbőrök bejelentése, valamint a készbőrök raktározása tárgyában 800—1915. M. E. sz. a. kiadott rendeletét a 3356—1916. M. E. sz. rendeletével a következőképp módosította:

1. §. A 800—1915. M. E. számú rendelet értelmében bejelentésre kötelezettek az idézett rendelet szerint bejelentés alá eső nyersbőr készleteiket, — nyers borjubőrök alatt értve a számarágók és pitt-fingek bőreit is — az 1916. évi október hó 21-től kezdve az idézett 800—1915. M. E. számú rendelet szabályaitól eltérőleg minden második hét szombatján a magyar szent korona országai Bőripari Központja mint részvénytársaság (Budapest, V., Nádor-u. 12.) útján a kereskedelemügyi miniszterhez kötelesek bejelenteni. A bejelentést két példányban kell beküldeni. A bejelentésben a Bőripari Központnál kapható hivatalos űrlapokat kell felhasználni, és az űrlap minden rovatát az adott utasítás szerint ki kell tölteni.

2. §. A 800—1915. M. E. számú rendelet értelmében bejelentésre kötelezettek az idézett rendelet szerint bejelentés alá eső készbőr készleteiket az 1916. évi október hó 21-étől kezdve az idézett 800—1915. M. E. számú rendelet szabályaitól eltérőleg minden második hét szombatján a Magyar Bőrbeszerzési részvénytársaság (Budapest V., Dorottya-utca 6. sz.) útján a kereskedelemügyi miniszterhez kötelesek bejelenteni. A bejelentést két példányban kell beküldeni. A bejelentésben a Magyar Bőrbeszerzési részvénytársaságnál kapható hivatalos űrlapokat kell felhasználni és az űrlap minden rovatát az adott utasítás szerint ki kell tölteni. Bőrgyárosok (timárok) kötelesek talpbőr és kész borjubőr készleteiket az alábbi csoportok szerint elkülönítve raktározni és a 449—1916. M. E. számú rendelet 4. §-a alapján működő hivatalos bizottságnak ily raktározásában bemutatni:

1. Talpbőrök 4—5 mm. vastagságig. 2. 4—5 mm.-nél vastagabb talpbőrök. (A vastagságot a talpbőröknek a 449—1916. számú rendelet 7. §-ában foglalt u. asítás szerint kell mérni.) 3. Borjubőrök darabonként 1 kg. súlyig. 4. Borjubőrök darabonként 1—1 4 kg. súlyig. 5. Borjubőrök darabonként 1—1 8 kg. súlyig. 6. darabonként 1 8 kg.-nál

Az átlagos minőségénél gyengébb bőröket a fenti csoportokba besorolni nem szabad s azokat külön kell a bizottságnak bemutatni. A bizottságnak egyébként az egész kész bőrkészletet be kell mutatni.

4. A kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet rendelkezései alól kérelmekre kivételeket engedhet.

5. Aki a jelen rendeletet megszegi, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kéteser koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövetők, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, a többi része a felmerült költségek levonásával a rokkant katonák segély-alapját illeti.

Arad, 1916. október hó 23.

Greón, főkapitány.

A szépségápolás titka a felhasznált szé-
pítőszerek helyes megválasztásá-
ban rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-
szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények,
amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arckenőcse. Kis tégely 1-50 kor. Nagy tégely 2-50 k.

Rozsnyay Serail crémje nappali használatra. Egy tégely ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fillér.

Rozsnyay Szerén Arcpora. Lehelat finomságu. Orém, fehér, róza és testtel-
nekben. Egy dob. ára 2 korona.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, ibolya, Loin du bal, orgona, piros róza, Serail. Uvegje 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél:

1916

Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.

Intelligens leány,

aki a gyógyszerészettel foglalkozni akar, a román nyelvet is érti, helyben szüleitől lakhatik, tanuló leány-
nak felvétetik. Előnyben részesül az, aki németül is tud. Hajós Árpád, gyógyszer-tárában Arad, Andrásy-tér 22. szám.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is 3 nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. — Kezelése igen egyszerű, nem piackit, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ara használati utasítással együtt 1 korona.

Poloskák

kiirtására a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenol-sav”-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, még a petéit is kiirtja. Ara 1 üvegnek 1 korona.

Leg jobb fekete hajfestő

a „Melogen”. Egy pár perc alatt bármely haját, vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színné lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ara 2 korona 40 fillér.

A fenti szerők kaphatók a készítőnél

Hajós Árpád

gyógyszertárában

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapított 1836. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Éves Termelési Jelentés a Győr-Ménfőcsanak járásról 1915. évi termelés 15 millió doboz.

PYRRAM

CIPŐ-KRÉM

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számítottuk.

Minden szó hirdetései ára 3 fillér. Vastagabb betűkkel 16 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelölni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

Hirdetéseket délután 1/2 óráig vesztünk fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmában fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

Édes I-m.

Verőfényes élet hullámai ringatták lelkeket; most ismét csak az emlékezésnek fogok élni. Ismét vezéreszélre lépek; a boldogság vagy boldogtalanság néma perceiben melletted vagyok. Isten Veléd! Szombatonként a lapban írok. Sok képekkel: —r. 5780

Alkalmazást keres.

Urleány

ki a gépiráshoz ért és nemetül is beszél írodal, esetleg penztárnoknál állást keres. Cim a kiadóban. 5778

Úgyes

fűszerkereskedő segéd, ki magyar, román nyelvet bírja, azonnali állást keres vidékre. Cim a kiadóhivatalban. 5798

Urleány

a déltantáni órákra hivatalban, állást keres. Cim a kiadóban. 5779

Állást keres

jó családból való fiatal leány, vidékre pusztára nagy urasághoz, hol jó bánásban részesül, esetleg könnyebb munkát is végez. Cim a kiadóhivatalban. 5794

Postamesterhez

ajánlkozik gyárkereskedőnek 4 gimnáziumot végzett fiú, ki kedvezőtlen anyagi helyzete miatt tovább nem tanulhatott. Cim a kiadóhivatalban. 5762

Alkalmazást nyer.

Szerelő tanoncnak

egy jóerkölcsű fiú felvétetik Karel János vízvezetési vállalkozónál, Deak Ferenc-utca 17. 5777

Úgyes elárnyékos

festéküzletbe kerestetik. Meer Mór és Fia-nál, Andrassy-tér. 5795

Mű-azonos,

aki a gépirásban és levelezésben teljes jártassággal bír, kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 5749

Egy ügyes fiú

kifutónak nyomdánkban felvétetik.

Kiadó lakás.

Utcai bútorozott szoba

kiadó, esetleg ellátással is. Ugyanott házi koszt kihordásra kapható. Sárosi-utca 7/a. sz. 5792

3 szobás lakás

december 1-ig kiadó. Bővebbet Péter-utca 7. 5776

Lipót-utca 11/a.

szám alatt 3 esetleg 5 szobás lakás, bármikor kiadó. 5768

Udvari bútorozott

szoba kiadó. Florián-utca 7. 5796

Főszalon lévő

másodemeleti nagy utcai lakás azonnali kiadó. Bővebbet Andrassy-tér 6. szám alatt, a házmesternél.

Ingtalan.

Florián-utca 25. sz. ház

eladó. Bővebbet ugyanott a házmester-nél. 5504

Gyógyászat.

Heizelt.

A legártalmatlanabb arczéptő és finomító. Izzadó, fényes, zsiros, atkás (mitoseres) arcot naponta abanyszer szükséges, gyaptra ontott folyadékkal megtöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehetet finomságu harmattal volna bevonva. Az atkák pár nap alatt elmúlnak. Ara 1 korona. Dr. Földes és Hehs piperezappan és vegyészeti gyára Aradon. Tűz mellett ne használjuk. 12

Üzletek.

Andrassy-tér 8.

száma háiban egy kisebb üzemhelyiség azonnali kiadó. Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József Könyves-ut 22. szám.

Vétel és eladás.

Finom akadémia

kerettel, különként is eladó Winkler Károlynál, Kürtösi-ut 111. 5791

Olcsó lélek

kapható Kapa-utca 15. szám alatt telepünkön öleiben összerakva. 5788

Önkéntes egyesítés

alig használt, eladó Hrszobát-ú. 9/a. 5766

Vessék

a legmagasabb árban uraktól lovetott férfi ruhát, mindenféle egyenruhát valamint használt butort. Vidékre is megyek. Blajer Ignáts, Bocskó-utca 1. 229

Új butorhittel!

Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, bitalképes egyéneknek kölcsön. és részletfizetésre szállított Garai Károly bei. cég utórüzetében Aradon, Aaralcs Sándor-utca 5. sz. 913

Tábori dobozok.

levelező-lapok, levelek és papíráruk nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papirkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadság-tér 1. Telefon 308. 601

Használt csomagolópapírok

megvételre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 7391

Egy alig használt egyenáramú

2 1/2 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Különféle.

Tyukaszem

és minden bőrkeményedés ellen biztosan ható szer, Hehs gyógyszerész tyukaszem-tapasza. A legmegrozdottabb tyukaszem a tapasz párnapi használata után leválik, a gyötörő fájdalom azonnal megszűnik. Ara 60 fillér, Hehs gyógyszerész, Földes gyógyszerész Arad. 12

Dr. Schajkowsky

lábizzadás elleni szere, biztos, kipróbált ártalmatlan szer, rögtön hat, ára 1 korona. Kapható Földes és Hehs gyógyszerészházban.

135 koronaért egy finom téli öltönyt.

180 koronaért egy finom téli kabátot mérték után készít

Hauptfogel Ferenc
férfi szabó mester

Kazinczy-utca 5. szám. 5877

Matteine-féle

patkány- és egérintás

új eljárás azonnal

Patkány- és egérintéshez ajánlott Matteine patkány- és egérintőszert használni. A XX. század legmeghatározhatóbb patkány- és egérintőszere, csak patkányt és egéret öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt alkalmazható.

A patkány- és egérintés ára:

1 első adag 2—300 patkány-egérintésére 6 K.

1 negy adag 2—600 patkány-egérintésére 12 K.

„Matteine”

vegyészeti laboratórium

Arad, Bocsa Bem-tér 1. szám.

Telefon 10—45.

Ujságmaculatura
eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Földbirtokosoknak

15—65 évre törlesztéses jelzálog, állami, megyei, városi s nyugdíjalappal bíró magánintézetek tisztviselői, nemkülönben századostól felfelé katonatisztek részére

10—30 éves törlesztéses

kölcsönöket folyósítat

a „Budapesti Kölcsönközvetítő és Parcellázó Részvénytársaság”

Budapest, VIII., Kenyérmező-utca 6. szám.
Bővebb felvilágosítást ad Benyhády József ur megbízottunk
ARAD, Kapa-utca 47. szám, csak délután 3—4 óra közt.

Villanymotort

6—8—10 HP. két fázisú 2×100 Volt,
42 periodus, csuszító gyűrűset

vételre keresünk.

Első Szegedi Mezőgazdák Szövetkezete,
Szeged, Petőfi Sándor-sugárut 4. szám.